

competencial que resulta adequat a les funcions que tenen atribuïdes les distintes Administracions Públiques afectades.

Finalment, la urgència de la necessitat sorgida es desprén sense esforç de l'exposició material que antecedeix. El període de tramitació d'una disposició legal ordinària provocaria que la situació descrita s'agreujara considerablement, la qual cosa donaria lloc a dos possibilitats d'actuació igualment indesitjables: bé a l'atorgament irresponsable de les autoritzacions d'abocament per òrgans que no disposen de la informació ni de la capacitat de control de l'activitat autoritzada, bé la paralització de l'activitat administrativa d'atorgament d'autoritzacions fins a l'aprovació de la corresponent norma legal ordinària, amb les extraordinàriament negatives repercussions que la dita opció comporta per a l'activitat de multitud d'empreses que aboquen a les xarxes de col·lectors municipals.

En virtut d'això, fent ús de l'autorització continguda en l'article 86 de la Constitució, a proposta de la ministra de Medi Ambient i amb la deliberació prèvia del Consell de ministres en la reunió del dia 13 d'abril del 2007,

DISPOSE:

Article únic. *Modificació del text refós de la Llei d'Aigües, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2001, de 20 de juliol.*

S'introduïx un nou apartat 2 en l'article 101 del text refós de la Llei d'Aigües, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, amb la redacció següent:

«2. Les autoritzacions d'abocament correspondran a l'Administració hidràulica competent, excepte en els casos d'abocaments efectuats en qualsevol punt de la xarxa de clavegueram o de col·lectors gestionats per les Administracions autonòmiques o locals o per entitats que en depenguen, en els quals l'autorització correspondrà a l'òrgan autonòmic o local competent.»

Els actuals apartats 2, 3 i 4 de l'esmentat article 101 es convertixen respectivament en els apartats 3, 4 i 5.

Disposició transitòria única. *Autoritzacions en tramitació pels Organismes de conca.*

Les sol·licituds d'autoritzacions d'abocament que, d'acord amb l'article únic d'este Reial Decret Llei, corresponga emetre a les Administracions autonòmiques i locals o a entitats que en depenguen i es troben en tramitació en els Organismes de conca, seran resoltes per aquelles.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Este Reial Decret Llei es dicta a l'empara dels títols competencials establits en l'article 149.1.22a i 23a de la Constitució, que atribuïxen respectivament a l'Estat competències exclusives en legislació, ordenació i concessió de recursos i aprofitaments hidràulics quan les aigües discórreguen per més d'una Comunitat Autònoma i en legislació bàsica sobre protecció del medi ambient.

Disposició final segona. *Entrada en vigor.*

El present Reial Decret Llei entrarà en vigor el mateix dia que es publiqui en el «Boletín Oficial del Estado».

Madrid, 13 d'abril de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

8444 *LLEI ORGÀNICA 5/2007, de 20 d'abril, de Reforma de l'Estatut d'Autonomia d'Aragó.* («BOE» 97, de 23-4-2007.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei orgànica següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Aragó, nacionalitat històrica, exercix el seu dret a l'autonomia a l'empara de la Constitució Espanyola. Les seues institucions d'autogovern fonamenten la seua actuació en el respecte a la llei, la llibertat, la justícia i els valors democràtics.

El Regne d'Aragó és la referència d'una llarga història del poble aragonés que durant segles va donar nom i va contribuir a l'expansió de la Corona d'Aragó. Senyal d'identitat de la seua història és el dret foral, que es fonamenta en drets originaris i és fidel reflex dels valors aragonesos de pacte, lleialtat i llibertat. Este caràcter foral va tindre reflex en la Compilació del segle XIII, en l'anomenat Compromís de Casp de 1412 i en la identificació de les seues llibertats en el Justícia d'Aragó.

Este estatut incorpora disposicions que aprofundixen i perfeccionen els instruments d'autogovern, millora el funcionament institucional, acull drets dels aragonesos que queden així millor protegits, amplia i consolida espais competencials i s'obri a nous horitzons com el de la seua vocació europea, associada a la seua tradicional voluntat de superar fronteres.

El present estatut situa Aragó en el lloc que, com a nacionalitat històrica, li correspon dins d'Espanya i, a través d'esta, la seua pertinença a la Unió Europea, i dota la Comunitat Autònoma dels instruments precisos per a continuar fent realitat el progrés social, cultural i econòmic dels hòmens i dones que viuen i treballen a Aragó, compromentent els seus poders públics en la promoció i defensa de la democràcia.

Per tot això, el poble aragonés, representat per les Corts d'Aragó, ha proposat, i les Corts Generals, respectant la voluntat popular aragonesa, han aprovat el present estatut d'autonomia, que reemplaça l'aprovat mitjançant una Llei Orgànica 8/1982, de 10 d'agost, amb les seues modificacions posteriors.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. *L'autogovern d'Aragó.*

1. Aragó, nacionalitat històrica, exercix el seu autogovern d'acord amb el present estatut, en l'exercici del dret a l'autonomia que la Constitució reconeix i garantix a tota nacionalitat.

2. Els poders de la Comunitat Autònoma d'Aragó emanen del poble aragonés i de la Constitució.

3. La Comunitat Autònoma d'Aragó, dins del sistema constitucional espanyol, té per la seua història una identitat pròpia en virtut de les seues institucions tradicionals, el dret foral i la seua cultura.

Article 2. *Territori.*

El territori de la Comunitat Autònoma es correspon amb l'històric d'Aragó, i comprén el dels municipis, comarques i províncies d'Osca, Terol i Saragossa.

Article 3. *Símbols i capitalitat.*

1. La bandera d'Aragó és la tradicional de les quatre barres roges horitzontals sobre fons groc.
2. L'escut d'Aragó és el tradicional dels quatre quarts, rematat per la corona corresponent, que figurarà en el centre de la bandera.
3. La capital d'Aragó és la ciutat de Saragossa.
4. El dia d'Aragó és el 23 d'abril.

Article 4. *Condició política d'aragonés.*

1. A l'efecte del present estatut, gaudixen de la condició política d'aragonesos els ciutadans espanyols que tinguen veïnatge administratiu en qualsevol dels municipis d'Aragó o complisquen els requisits que la legislació aplicable pugua establir.
2. Com a aragonesos, gaudixen també dels drets polítics previstos en este Estatut els ciutadans espanyols residents a l'estranger que hagen tingut el seu últim veïnatge administratiu a Aragó i acrediten esta condició en el corresponent Consolat d'Espanya o complisquen els requisits establits en la legislació estatal. Els mateixos drets correspondran als seus descendents, si així ho sol·liciten, sempre que tinguen la nacionalitat espanyola en la forma que determine la llei.
3. Els poders públics aragonesos, dins del marc constitucional, establiran les vies adequades per a facilitar i potenciar la participació en les decisions d'interés general dels ciutadans estrangers residents a Aragó.

Article 5. *Organització territorial.*

Aragó estructura la seua organització territorial en municipis, comarques i províncies.

Article 6. *Drets i llibertats.*

1. Els drets i llibertats dels aragonesos i aragoneses són els reconeguts en la Constitució, els inclosos en la Declaració Universal de Drets Humans i en els altres instruments internacionals de protecció d'estos subscrits o ratificats per Espanya, així com els establits en l'àmbit de la Comunitat Autònoma pel present Estatut.
2. Els poders públics aragonesos estan vinculats per estos drets i llibertats i han de vetlar per la seua protecció i respecte, així com promoure el seu ple exercici.
3. Els drets i principis del títol I d'este estatut no suposaran una alteració del règim de distribució de competències, ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels ja existents. Cap de les seues disposicions pot ser desplegada, aplicada o interpretada de manera que reduïska o limite els drets fonamentals reconeguts per la Constitució i pels tractats i convenis internacionals ratificats per Espanya.

Article 7. *Llengües i modalitats lingüístiques pròpies.*

1. Les llengües i modalitats lingüístiques pròpies d'Aragó constituïxen una de les manifestacions més destacades del patrimoni històric i cultural aragonés i un valor social de respecte, convivència i enteniment.
2. Una llei de les Corts d'Aragó establirà les zones d'ús predominant de les llengües i modalitats pròpies d'Aragó, regularà el règim jurídic, els drets d'utilització dels parlants d'eixos territoris, promourà la protecció, recuperació, ensenyança, promoció i difusió del patrimoni lingüístic d'Aragó, i afavorirà, en les zones d'utilització predominant, l'ús de les llengües pròpies en les relacions dels ciutadans amb les Administracions públiques aragoneses.
3. Ningú podrà ser discriminat per raó de la llengua.

Article 8. *Comunitats aragoneses en l'exterior.*

1. Els poders públics aragonesos han de fomentar els vincles socials i culturals amb les comunitats aragoneses de l'exterior i prestar-los l'ajuda necessària, així com vetlar perquè estes puguen exercitar el seu dret a participar, col·laborar i compartir la vida social i cultural del poble aragonés. Una llei de les Corts d'Aragó regularà l'abast, el contingut i la forma d'exercici d'este dret, sense perjudi de les competències de l'Estat.
2. El Govern d'Aragó, en l'àmbit de les seues competències, podrà formalitzar acords de cooperació amb institucions i entitats dels territoris en què existisquen comunitats aragoneses de l'exterior i sol·licitar de l'Estat la celebració dels corresponents tractats o convenis internacionals.

Article 9. *Eficàcia de les normes.*

1. Les normes i disposicions de la Comunitat Autònoma d'Aragó tindran eficàcia territorial, sense perjudi de les excepcions que puguen establir-se en cada matèria i de les situacions que hagen de regir-se per l'estatut personal o altres regles d'extraterritorialitat.
2. El dret foral d'Aragó tindrà eficàcia personal i s'aplicarà a tots els que tinguen el veïnatge civil aragonés, independentment del lloc de la seua residència, i excepció feta d'aquelles disposicions a les quals legalment s'atribuïska eficàcia territorial.
3. Els estrangers que adquirisquen la nacionalitat espanyola quedaran subjectes al veïnatge civil aragonés, si en el moment de la seua adquisició tenen veïnatge administratiu a Aragó, llevat que manifesten la seua voluntat en contra, d'acord amb el que disposa la legislació de l'Estat.

Article 10. *Incorporació d'altres territoris o municipis.*

- Podran incorporar-se a la Comunitat Autònoma d'Aragó altres territoris o municipis, limítrofs o enclavats, per mitjà del compliment dels requisits següents, sense perjudi d'altres que puguen legalment exigir-se:
- a) Que sol·liciten la incorporació l'ajuntament o la majoria dels ajuntaments interessats, i que se senta a la Comunitat o província a la qual pertanguen els territoris o municipis a agregar.
 - b) Que ho acorden els habitants dels dits municipis o territoris per mitjà d'una consulta expressament convocada a este efecte i amb l'autorització prèvia competent.
 - c) Que els aproven les Corts d'Aragó i, posteriorment, les Corts Generals de l'Estat, mitjançant una llei orgànica.

TÍTOL I

Drets i principis rectors

CAPÍTOL I

Drets i deures dels aragonesos i aragoneses

Article 11. *Disposicions generals.*

1. Els drets, llibertats i deures dels aragonesos i aragoneses són els establits en la Constitució i en este estatut.
2. Els qui gaudisquen de la condició política d'aragonés són titulars dels drets regulats en este capítol, sense perjudi de la seua extensió a altres persones, en els termes que establisquen este estatut i les lleis.

3. Els poders públics aragonesos promouran les mesures necessàries per a garantir de manera efectiva l'exercici d'estos drets.

Article 12. *Drets de les persones.*

1. Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de qualsevol tipus de discriminació, i tenen dret al lliure desenvolupament de la seua personalitat i capacitat personal.

2. Totes les persones tenen dret a les prestacions socials destinades al seu benestar, i als servicis de suport a les responsabilitats familiars per a conciliar la vida laboral i familiar, en les condicions establides per les lleis.

Article 13. *Drets i deures en relació amb la cultura.*

1. Totes les persones tenen dret a accedir, en condicions d'igualtat, a la cultura, al desenvolupament de les seues capacitats creatives i al gaudi del patrimoni cultural.

2. Totes les persones i els poders públics aragonesos tenen el deure de respectar el patrimoni cultural i col·laborar en la seua conservació i gaudi.

Article 14. *Dret a la salut.*

1. Totes les persones tenen dret a accedir als servicis públics de salut, en condicions d'igualtat, universalitat i qualitat, i els usuaris del sistema públic de salut tenen dret a la lliure elecció de metge i centre sanitari, en els termes que estableixen les lleis.

2. Els poders públics aragonesos garantiran l'existència d'un sistema sanitari públic desenvolupat des dels principis d'universalitat i qualitat, i una assistència sanitària digna, amb informació suficient al pacient sobre els drets que l'assistixen com a usuari.

3. Els poders públics aragonesos vetllaran especialment pel compliment del consentiment informat.

4. Totes les persones podran expressar la seua voluntat, inclús de forma anticipada, sobre les intervencions i tractaments mèdics que desitgen rebre, en la forma i amb els efectes previstos en les lleis.

Article 15. *Dret de participació.*

1. Els aragonesos tenen dret a participar en condicions d'igualtat en els assumptes públics, en els termes que estableixen la Constitució, este estatut i les lleis.

2. Els aragonesos tenen dret a presentar iniciatives legislatives davant de les Corts d'Aragó, així com a participar en el procés d'elaboració de les lleis, d'acord amb el que estableixen la llei i el Reglament de les Corts.

3. Els poders públics aragonesos promouran la participació social en l'elaboració, execució i avaluació de les polítiques públiques, així com la participació individual i col·lectiva en els àmbits cívics, polític, cultural i econòmic.

Article 16. *Drets en relació amb els servicis públics.*

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a uns servicis públics de qualitat.

2. Els ciutadans i ciutadanes, en el marc del que regulen les lleis, tenen dret a formular sol·licituds, peticions, reclamacions i recursos davant de les administracions públiques i que estos siguen resolts en els terminis adequats.

3. Totes les persones tenen dret a la protecció de les seues dades personals contingudes en les bases de dades de les administracions públiques i empreses públiques aragoneses i les empreses privades que treballen o

col·laboren amb estes. Igualment, tindran dret a accedir-hi, al seu examen i a obtenir la seua correcció i cancel·lació.

Article 17. *Drets de consumidors i usuaris.*

1. Totes les persones, com a consumidores i usuàries, tenen dret a la protecció de la seua salut i la seua seguretat.

2. La llei regularà el dret de consumidors i usuaris a la informació i la protecció, així com els procediments de participació en les qüestions que puguen afectar-los.

Article 18. *Drets i deures en relació amb el medi ambient.*

1. Totes les persones tenen dret a viure en un medi ambient equilibrat, sostenible i respectuós cap a la salut, d'acord amb els estàndards i els nivells de protecció que determinen les lleis. Tenen també dret a gaudir dels recursos naturals en condicions d'igualtat i el deure de fer un ús responsable d'estos i evitar el seu malafament.

2. Totes les persones tenen dret a la protecció davant de les distintes formes de contaminació, d'acord amb els estàndards i els nivells que es determinen per llei. Tenen també el deure de col·laborar en la conservació del patrimoni natural i en les actuacions que tendisquen a eliminar les diferents formes de contaminació, amb l'objectiu del seu manteniment i conservació per a les generacions presents i futures.

3. Totes les persones tenen dret a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics, en els termes que estableixen les lleis.

4. L'activitat dels poders públics es guiarà pels principis de prevenció, precaució i respecte als drets de les futures generacions.

Article 19. *Drets en relació amb l'aigua.*

1. Els aragonesos, en el marc del desenvolupament sostenible, de la participació i de la utilització eficaç i eficient del recurs, tenen dret a disposar de l'abastiment d'aigua en condicions de quantitat i qualitat suficients per a atendre les seues necessitats presents i futures, tant per al consum humà com per a l'exercici d'activitats socials i econòmiques que permeten la vertebració i el reequilibri territorial d'Aragó.

2. Els poders públics aragonesos vetllaran per la conservació i millora dels recursos hidrològics, rius, aiguamolls i ecosistemes i paisatges vinculats, per mitjà de la promoció d'un ús racional de l'aigua, la fixació de cabals ambientals apropiats i l'adopció de sistemes de sanejament i depuració d'aigües adequats.

3. Correspon als poders públics aragonesos, en els termes que estableix este estatut i d'acord amb el principi d'unitat de conca, la Constitució, la legislació estatal i la normativa comunitària aplicables, vetllar especialment per a evitar transferències d'aigües de les conques hidrogràfiques de les quals forma part la Comunitat Autònoma que afecten interessos de sostenibilitat, atenent els drets de les generacions presents i futures.

CAPÍTOL II

Principis rectors de les polítiques públiques

Article 20. *Disposicions generals.*

Correspon als poders públics aragonesos, sense perjudici de l'acció estatal i dins de l'àmbit de les seues competències respectives:

a) Promoure les condicions adequades perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedisquen o dificulten la seua plenitud, i facilitar la participació de tots els aragonesos en la vida política, econòmica, cultural i social.

b) Impulsar una política tendent a la millora i equiparació de les condicions de vida i treball dels aragonesos, propugnant especialment les mesures que afavorisquen l'arrelament i la tornada dels qui viuen i treballen fora d'Aragó.

c) Promoure la correcció dels desequilibris econòmics, socials i culturals entre els diferents territoris d'Aragó, fomentant la seua mútua solidaritat.

Article 21. *Educació.*

Els poders públics aragonesos desenrotllaran un model educatiu de qualitat i d'interés públic que garantisca el lliure desenvolupament de la personalitat dels alumnes, en el marc del respecte als principis constitucionals i estatutaris i a les singularitats d'Aragó.

Article 22. *Patrimoni cultural.*

1. Els poders públics aragonesos promouran la conservació, coneixement i difusió del patrimoni cultural, històric i artístic d'Aragó, la seua recuperació i enriquiment.

2. En particular, els poders públics aragonesos desenrotllaran les actuacions necessàries per a fer realitat la tornada a Aragó de tots els béns integrants del seu patrimoni cultural, històric i artístic que es troben fora del seu territori.

Article 23. *Benestar i cohesió social.*

1. Els poders públics d'Aragó promouran i garantirán un sistema públic de servicis socials suficient per a l'atenció de persones i grups, orientat a l'assoliment del seu ple desenrotllament personal i social, així com especialment a l'eliminació de les causes i efectes de les diverses formes de marginació o exclusió social, garantint una renda bàsica en els termes previstos per la llei.

2. Els poders públics aragonesos promouran les condicions necessàries per a la integració de les minories ètniques i, en especial, de la comunitat gitana.

Article 24. *Protecció personal i familiar.*

Els poders públics aragonesos orientaran les seues polítiques d'acord amb els següents objectius:

a) Millorar la qualitat de vida i el benestar de totes les persones.

b) Garantir la protecció integral de la família i els drets de tota forma de convivència reconeguda per l'ordenament jurídic.

c) Garantir la igualtat entre l'home i la dona en tots els àmbits, amb atenció especial a l'educació, l'accés a l'ocupació i les condicions de treball.

d) Garantir el dret de totes les persones a no ser discriminades per raó de la seua orientació sexual i identitat de gènere.

e) Garantir la protecció de la infància, en especial contra tota forma d'explotació, maltractaments o abandó.

f) Afavorir l'emancipació dels joves, facilitant el seu accés al món laboral i a la vivenda.

g) Garantir la protecció de les persones majors, perquè duguen una vida digna, independent i participativa.

Article 25. *Promoció de l'autonomia personal.*

1. Els poders públics aragonesos promouran mesures que garantisquen l'autonomia i la integració social i professional de les persones amb discapacitats, així com la seua participació en la vida de la comunitat.

2. Els poders públics aragonesos promouran l'ensenyança i l'ús de la llengua de signes espanyola que permeta a les persones sordes aconseguir la plena igualtat de drets i deures.

Article 26. *Ocupació i treball.*

Els poders públics d'Aragó promouran la plena ocupació de qualitat en condicions de seguretat; la prevenció dels riscos laborals; la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'ocupació i en les condicions de treball; la formació i promoció professionals, i la conciliació de la vida familiar i laboral.

Article 27. *Vivenda.*

Els poders públics de la Comunitat Autònoma promouran, de forma efectiva, l'exercici del dret a una vivenda digna, facilitant-hi l'accés en règim de propietat o lloguer, per mitjà de la utilització racional del sòl i la promoció de vivenda pública i protegida, prestant especial atenció als joves i col·lectius més necessitats.

Article 28. *Ciència, comunicació social i creació artística.*

1. Els poders públics aragonesos fomentaran la investigació, el desenrotllament i la innovació científica, tecnològica i tècnica de qualitat, així com la creativitat artística.

2. De la mateixa manera, promouran les condicions per a garantir en el territori d'Aragó l'accés sense discriminacions als servicis audiovisuals i a les tecnologies de la informació i la comunicació.

3. Correspon als poders públics aragonesos promoure les condicions per a garantir el dret a una informació veraç, els continguts de la qual respecten la dignitat de les persones i el pluralisme polític, social i cultural.

Article 29. *Foment de la integració social de les persones immigrants.*

Els poders públics d'Aragó promouran les polítiques necessàries per a la integració socioeconòmica de les persones immigrants, l'efectivitat dels seus drets i deures, la seua integració en el món educatiu i la participació en la vida pública.

Article 30. *Cultura dels valors democràtics.*

Els poders públics aragonesos promouran la cultura de la pau, per mitjà de la incorporació de valors de no-violència, tolerància, participació, solidaritat i justícia, especialment en el sistema educatiu. Així mateix, facilitaran la protecció social de les víctimes de la violència i, en especial, la de gènere i la d'actes terroristes.

Article 31. *Informació institucional.*

Els poders públics aragonesos vetllaran pel caràcter i tractament institucional de la informació i dades obtingudes per estos.

TÍTOL II

Organització institucional de la Comunitat Autònoma d'AragóArticle 32. *Institucions.*

Són institucions de la Comunitat Autònoma d'Aragó les Corts, el President, el Govern o la Diputació General i el Justícia.

CAPÍTOL I

Les Corts d'AragóArticle 33. *Disposicions generals.*

1. Les Corts d'Aragó representen el poble aragonés, exercixen la potestat legislativa, aproven els pressupostos de la Comunitat Autònoma, impulsen i controlen l'acció del Govern d'Aragó, i exercixen les altres competències que els conferixen la Constitució, este estatut i la resta de normes de l'ordenament jurídic.

2. Les Corts d'Aragó són inviolables.

Article 34. *Autonomia parlamentària.*

Les Corts estableixen el seu propi reglament, aproven els seus pressupostos i regulen l'estatut dels seus funcionaris i personal. El reglament s'aprova per majoria absoluta dels seus membres.

Article 35. *Seu.*

La seu permanent de les Corts d'Aragó és la ciutat de Saragossa, al Palau de l'Aljafería, sense perjuí que es puguin celebrar sessions en altres llocs dins del territori d'Aragó.

Article 36. *Composició.*

Les Corts d'Aragó, segons s'establisca en la llei electoral, estaran integrades per un nombre de diputats i diputades comprés entre seixanta-cinc i huitanta, corresponent a cada circumscripció electoral un número tal que la xifra d'habitants necessaris per a assignar un diputat a la circumscripció més poblada no supere 2,75 vegades la corresponent a la menys poblada.

Article 37. *Règim electoral.*

1. Les Corts d'Aragó tindran caràcter unicameral i estaran constituïdes per diputats i diputades elegits per mitjà de sufragi universal, igual, lliure, directe i secret.

2. Les Corts d'Aragó seran elegides per un període de quatre anys.

3. L'elecció es verificarà atenent criteris de representació proporcional, que assegure, a més, la representació de les diverses zones del territori.

4. La circumscripció electoral serà la província.

5. Seran elegibles a Corts d'Aragó els ciutadans i ciutadanes que, tenint la condició política d'aragonesos, i d'acord amb el que preveu la llei electoral, estiguen en el ple ús dels seus drets polítics.

6. La llei electoral, aprovada en les Corts d'Aragó per majoria absoluta, determinarà les causes d'inelegibilitat i incompatibilitat dels diputats.

Article 38. *Estatut dels diputats.*

1. Els diputats i diputades a Corts d'Aragó no estaran vinculats per mandat imperatiu i seran inviolables, inclús després d'haver cessat en el seu mandat, pels vots i opinions que emeten en l'exercici del seu càrrec.

2. Durant el seu mandat no podran ser detinguts ni retinguts pels actes delictius comesos en el territori aragonés, sinó en cas de flagrant delictes, corresponent decidir, en tot cas, sobre la seua inculpció, presó, processament i juí al Tribunal Superior de Justícia d'Aragó. Fora del dit territori, la seua responsabilitat penal serà exigible, en els mateixos termes, davant de la Sala Penal del Tribunal Suprem.

Article 39. *Organització.*

1. Les Corts d'Aragó elegiran, d'entre els seus membres, un president, una Mesa i una Diputació Permanent.

2. Les Corts funcionaran en ple i en comissions.

3. Les comissions seran permanents i, si és el cas, especials o d'investigació. Les comissions permanents tindran com a funció fonamental, entre altres, dictaminar els projectes i proposicions de llei, per al seu posterior debat i aprovació en el Ple.

4. Durant el temps en què les Corts d'Aragó no estiguen reunides, haja expirat el seu mandat o hagen sigut dissoltes, es constituirà una Diputació Permanent, la composició de la qual, elecció dels seus membres, procediments d'actuació i funcions regula el Reglament de les Corts.

5. Els diputats i diputades de les Corts d'Aragó es constituïran en grups parlamentaris, les condicions de formació dels quals, organització i funcions regula el Reglament de la Cambra. Els mencionats grups parlamentaris participaran en la Diputació Permanent i comissions, en proporció a la seua importància numèrica.

Article 40. *Funcionament.*

1. Les Corts d'Aragó es reuniran en sessions ordinàries i extraordinàries.

2. Els períodes ordinaris de sessions tindran lloc entre setembre i desembre, el primer, i entre febrer i juny, el segon.

3. Les sessions extraordinàries seran convocades pel president de les Corts d'Aragó, amb especificació, en tot cas, de l'orde del dia, a petició de la Diputació Permanent, d'una quinta part dels diputats o del nombre de grups parlamentaris que el Reglament de les Corts determine, així com a petició del Govern d'Aragó.

Article 41. *Funcions.*

Correspon a les Corts d'Aragó:

a) L'elecció, d'entre els seus membres, del president d'Aragó.

b) L'elecció, nomenament i cessament del justícia d'Aragó, d'acord amb el que estableix la llei que ho regule.

c) La designació dels senadors a què es referix l'article 69.5 de la Constitució. Esta designació haurà de fer-se en proporció al nombre de diputats de cada grup parlamentari, en els termes que estableixca una llei de Corts d'Aragó.

d) L'exercici de la iniciativa legislativa prevista en l'article 87.2 de la Constitució.

e) L'exercici de la iniciativa de reforma de la Constitució.

f) La fixació de les previsions d'índole política, social i econòmica que, d'acord amb l'article 131.2 de la Consti-

tució, haja de subministrar la Comunitat Autònoma d'Aragó al Govern d'Espanya, per a l'elaboració dels projectes de planificació.

g) La ratificació dels acords de cooperació a què fa referència l'article 145.2 de la Constitució i el coneixement dels convenis de gestió i prestació de servicis en els termes que preveu l'article 91.2 del present estatut.

h) L'aprovació del programa del Govern d'Aragó.

i) L'examen i l'aprovació dels seus comptes i dels comptes de la Comunitat Autònoma, sense perjudi del control que corresponga a la Cambra de Comptes d'Aragó o, si és el cas, al Tribunal de Comptes.

j) La interposició del recurs d'inconstitucionalitat i la personació davant del Tribunal Constitucional en els conflictes de competències.

k) L'aprovació dels plans generals relatius al desenvolupament econòmic de la Comunitat Autònoma d'Aragó, dins dels objectius marcats per la política econòmica general.

l) La recepció de la informació que proporcionarà el Govern d'Espanya sobre tractats internacionals i projectes de legislació duanera, en allò que faça referència a matèries de particular interès per a Aragó.

m) L'exercici de la potestat tributària i l'autorització del recurs al crèdit.

n) El control dels mitjans de comunicació social la titularitat dels quals corresponga a la Comunitat Autònoma.

ñ) El control de l'ús de la delegació legislativa a què fa referència l'article 43, sense perjudi del control pels tribunals.

o) La convalidació dels decrets lleis a què fa referència l'article 44.

p) Qualsevol altres que li atribuïsquen la Constitució, el present estatut o la resta de l'ordenament jurídic.

Article 42. *Potestat legislativa.*

1. Les Corts d'Aragó exercixen la potestat legislativa.

2. La iniciativa legislativa correspon als membres de les Corts d'Aragó i al Govern d'Aragó, en els termes que establisquen la llei i el Reglament de les Corts. Per llei de Corts d'Aragó es regularà la iniciativa legislativa popular.

Article 43. *Delegació legislativa.*

1. Les Corts d'Aragó poden delegar en el Govern d'Aragó la potestat de dictar normes amb rang de llei. No és possible la delegació per a l'aprovació del pressupost de la Comunitat Autònoma, la regulació essencial dels drets reconeguts per l'Estatut, el desenvolupament bàsic de les seues institucions o el règim electoral.

2. Les disposicions del Govern que contenen legislació delegada es denominen decrets legislatius.

3. La delegació ha de ser expressa, mitjançant una llei, per a una matèria concreta i amb la determinació d'un termini cert per a exercir-la. La delegació s'esgota per transcurs del termini o per aprovació del decret legislatiu corresponent. No pot fer-se ús de la delegació quan el Govern es troba en funcions per dissolució de les Corts.

4. Quan es tracte d'autoritzar al Govern d'Aragó per a formular un nou text articulat, les lleis de delegació fixaran amb precisió les bases i criteris a què ha d'ajustar-se el Govern en l'exercici de la delegació legislativa. Quan es tracte d'autoritzar el Govern per a refondre textos legals, la llei habilitant determinarà l'abast i els criteris de la refosa.

5. El control parlamentari de la legislació delegada es regularà pel Reglament de les Corts d'Aragó i, si és el cas, per la mateixa llei de delegació.

Article 44. *Decrets lleis.*

1. En cas de necessitat urgent i extraordinària, el Govern d'Aragó pot dictar disposicions legislatives provisionals sota la forma de decret llei. No poden ser objecte de decret llei el desplegament dels drets, deures i llibertats dels aragonesos i de les institucions regulades en el títol II, el règim electoral, els tributs i el pressupost de la Comunitat Autònoma.

2. Els decrets lleis quedaran derogats si en el termini improrrogable dels trenta dies següents al de la seua publicació no són convalidats expressament per les Corts d'Aragó després d'un debat i una votació de totalitat.

3. Sense perjudi de la seua convalidació, les Corts d'Aragó poden tramitar els decrets lleis com a projectes de llei adoptant l'acord corresponent dins del termini establert per l'apartat anterior.

Article 45. *Promulgació i publicació de les lleis.*

Les lleis aragoneses seran promulgades, en nom del rei, pel president, que ordenarà la seua publicació en el «Boletín Oficial de Aragón» i en el «Boletín Oficial del Estado», en un termini no superior a quinze dies des de la seua aprovació. A l'efecte de la seua vigència, regirà la data de publicació en el «Boletín Oficial de Aragón».

CAPÍTOL II

El president

Article 46. *Disposicions generals.*

1. El president d'Aragó és elegit per les Corts d'Aragó, d'entre els seus diputats i diputades, i nomenat pel rei.

2. El president deté la suprema representació d'Aragó i l'ordinària de l'Estat en este territori. Presidix el Govern d'Aragó i dirigeix i coordina la seua acció.

3. El president respon políticament davant de les Corts d'Aragó.

Article 47. *Estatut personal.*

El president d'Aragó no podrà exercir altres funcions representatives que les pròpies del mandat parlamentari, ni qualsevol altra funció pública que no derive del seu càrrec, ni cap activitat professional o mercantil.

Article 48. *Investidura.*

1. El president de les Corts d'Aragó, després de consultar amb les forces polítiques representades parlamentàriament, i oïda la Mesa, proposarà un candidat a president del Govern d'Aragó.

2. El candidat presentarà el seu programa a les Corts. Per a ser elegit, el candidat haurà d'obtindre, en primera votació, majoria absoluta; si no l'obté, es procedirà a una nova votació vint-i-quatre hores després de l'anterior, i la confiança s'entendrà atorgada si obtinguera majoria simple. En cas de no aconseguir la dita majoria, es tramitaran successives propostes en la forma prevista anteriorment, havent de mediar entre cada una d'estes un termini no superior a deu dies.

3. Si transcorregut el termini de dos mesos a partir de la constitució de les Corts d'Aragó cap candidat ha sigut investit, les Corts electes quedaran dissoltes, i es procedirà a la convocatòria de noves eleccions.

Article 49. Qüestió de confiança.

1. El president del Govern d'Aragó, amb la deliberació prèvia d'este, pot plantejar davant de les Corts d'Aragó la qüestió de confiança sobre el seu programa o sobre una declaració de política general.

2. La confiança s'entendrà atorgada quan el president obtinga la majoria simple dels vots emesos.

3. El president, junt amb el seu Govern, cessarà si les Corts d'Aragó li neguen la confiança. Caldrà, llavors, que es procedisca a l'elecció d'un nou president.

Article 50. Moció de censura.

1. Les Corts d'Aragó podran exigir la responsabilitat política del president i del Govern d'Aragó, per mitjà de l'adopció, per majoria absoluta, d'una moció de censura.

2. La moció de censura haurà de ser proposada, almenys, per un quinze per cent dels diputats i diputades, i haurà d'incloure un candidat a la Presidència del Govern d'Aragó.

3. El Reglament de les Corts d'Aragó regula el seu procediment.

4. Si les Corts d'Aragó aproven una moció de censura, hauran de cessar el president i, amb ell, el seu Govern. El candidat a la Presidència s'entendrà investit del càrrec i el president de les Corts ho comunicarà al rei per al seu nomenament.

5. Si la moció de censura no és aprovada per les Corts, els seus signataris no podran subscriure'n una altra fins que haja transcorregut un any des de la data de la votació.

Article 51. Cessament.

El president cessa per la celebració d'eleccions a Corts d'Aragó, per l'aprovació d'una moció de censura, per la pèrdua d'una qüestió de confiança, per dimissió, per incapacitat permanent que li impossibilita per a l'exercici del seu càrrec reconeguda per les Corts d'Aragó per majoria absoluta, per sentència ferma que l'inhabilita per a l'exercici del seu càrrec, per pèrdua de la condició de diputat o diputada a Corts d'Aragó o per incompatibilitat no esmenada.

Article 52. Dissolució de les Corts d'Aragó.

1. El president, amb la deliberació prèvia del Govern d'Aragó i sota la seua exclusiva responsabilitat, podrà acordar la dissolució de les Corts d'Aragó amb anticipació al terme natural de la legislatura.

2. La dissolució s'acordarà per decret, en què es convocaran al seu torn eleccions, on es contindran tots els requisits que exigisca la legislació electoral aplicable.

3. Les Corts d'Aragó no podran ser dissoltes quan estiga en tràmit una moció de censura.

4. No serà procedent una nova dissolució abans de que transcórrega un any des de l'anterior, excepte el que disposa l'article 48, apartat 3.

CAPÍTOL III**El Govern d'Aragó o la Diputació General d'Aragó****Article 53. Disposicions generals.**

1. El Govern d'Aragó exercix la funció executiva i la potestat reglamentària.

2. El Govern d'Aragó estarà constituït pel president, els vicepresidents, si és el cas, i els consellers, als quals el president nomena i separa lliurement.

3. El Govern d'Aragó respon políticament davant de les Corts d'Aragó de forma solidària, sense perjuí de la responsabilitat directa de cada conseller per la seua gestió.

Article 54. Seu.

1. La seu del Govern d'Aragó és la ciutat de Saragossa, sense perjuí que es puguen celebrar reunions en altres llocs dins del territori de la Comunitat Autònoma.

2. Per llei de Corts d'Aragó podrà modificar-se la seu del Govern d'Aragó.

Article 55. Estatut personal dels membres del Govern d'Aragó.

1. El president i els altres membres del Govern d'Aragó, durant el seu mandat i pels actes delictius comesos en el territori d'Aragó, no podran ser detinguts ni retinguts, sinó en supòsit de flagrant delictes, corresponent decidir, en tot cas, sobre la seua inculpació, presó, processament i juí al Tribunal Superior de Justícia d'Aragó.

2. Fora de l'àmbit territorial d'Aragó, la responsabilitat penal serà exigible en els mateixos termes davant de la Sala Penal del Tribunal Suprem.

3. Una llei de Corts d'Aragó determinarà l'estatut, les atribucions i les incompatibilitats dels membres del Govern d'Aragó.

Article 56. Cessament.

1. El Govern d'Aragó cessa quan ho fa el seu president.

2. El Govern d'Aragó cessant continuarà en funcions fins a la presa de possessió del nou.

Article 57. Procediments davant del Tribunal Constitucional.

El Govern d'Aragó podrà interposar recursos d'inconstitucionalitat, plantejar conflictes de competències i personar-se en el Tribunal Constitucional en els supòsits i termes previstos en la Constitució i en la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional.

Article 58. El Consell Consultiu d'Aragó.

1. El Consell Consultiu d'Aragó és el suprem òrgan consultiu del Govern i l'Administració de la Comunitat Autònoma. Exercix les seues funcions amb autonomia orgànica i funcional, a fi de garantir la seua objectivitat i independència.

2. La seua organització, composició i funcions es regularan per una llei específica de les Corts d'Aragó.

CAPÍTOL IV**El Justícia d'Aragó****Article 59. Disposicions generals.**

1. El Justícia d'Aragó, sense perjuí de la institució prevista en l'article 54 de la Constitució i la seua coordinació amb esta, té com a missions específiques:

a) La protecció i defensa dels drets individuals i col·lectius reconeguts en este estatut.

b) La tutela de l'ordenament jurídic aragonés, vetllant per la seua defensa i aplicació.

c) La defensa d'este estatut.

2. En l'exercici de la seua funció, el Justícia d'Aragó podrà supervisar:

a) L'activitat de l'Administració de la Comunitat Autònoma, constituïda a este efecte pel conjunt d'òrgans integrats en el Govern d'Aragó, així com per la totalitat dels ens dotats de personalitat jurídica que en depenguen.

b) L'activitat dels ens locals aragonesos i de les comarques, els seus organismes autònoms i la resta d'ens que en depenguen, en els termes que establisca la Llei del Justícia.

c) Els servicis públics gestionats per persones físiques o jurídiques per mitjà de concessió administrativa, sotmesos a control o tutela administrativa d'alguna institució de la Comunitat Autònoma d'Aragó.

3. El Justícia retrà comptes de la seua gestió davant de les Corts d'Aragó.

Article 60. *Llei del Justícia d'Aragó.*

Una llei de les Corts d'Aragó concretarà l'abast de les funcions del Justícia, així com el procediment de la seua elecció per aquelles i el règim d'incompatibilitats.

TÍTOL III

L'Administració Pública a Aragó

Article 61. *Disposicions generals.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó crea i organitza la seua Administració pròpia d'acord amb la llei.

2. L'Administració aragonesa posseïx la condició d'Administració ordinària en l'exercici de les seues competències.

Article 62. *Principis d'organització i funcionament de l'Administració.*

1. L'Administració de la Comunitat Autònoma servix amb objectivitat els interessos generals amb sotmetiment ple a la Llei i al Dret.

2. En la seua actuació, respectarà els principis de bona fe i de confiança legítima, i es relacionarà amb la resta d'Administracions Públiques espanyoles d'acord amb el principi de lleialtat institucional.

3. L'Administració Pública aragonesa ajustarà la seua activitat als principis d'eficàcia, eficiència, racionalització, transparència i servici efectiu als ciutadans.

4. Els seus òrgans i institucions podran establir-se en diverses localitats d'Aragó.

5. L'Administració de la Comunitat Autònoma gaudirà, en l'exercici de les seues competències, de les potestats i prerrogatives que l'ordenament jurídic reconeix a l'Administració de l'Estat.

TÍTOL IV

La Justícia

CAPÍTOL I

El Poder Judicial a Aragó

Article 63. *El Tribunal Superior de Justícia d'Aragó.*

1. El Tribunal Superior de Justícia d'Aragó és l'òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judicial a Aragó, i davant del qual s'escotaran les successives ins-

tàncies processals quan no hagen conclòs davant d'un altre òrgan jurisdiccional radicat a la comunitat autònoma, i sense perjudi de les competències del Tribunal Suprem.

2. El Tribunal Superior de Justícia d'Aragó coneixerà, en tot cas, dels recursos de cassació fundats en la infracció del dret propi d'Aragó, així com dels recursos extraordinaris de revisió que considere la llei contra les resolucions fermes dels òrgans jurisdiccional radicats a Aragó. També exercirà les altres funcions que en matèria de dret estatal establisca la Llei Orgànica del Poder Judicial.

3. El president del Tribunal Superior de Justícia d'Aragó és el representant del Poder Judicial a Aragó. És nomenat pel Rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial.

4. El president del Tribunal Superior de Justícia d'Aragó podrà presentar davant de les Corts d'Aragó la memòria anual.

Article 64. *El Consell de Justícia d'Aragó.*

1. Es crea el Consell de Justícia d'Aragó. Una llei de les Corts d'Aragó determinarà la seua estructura, composició, nomenaments i funcions dins de l'àmbit de les competències de la Comunitat Autònoma en matèria d'Administració de Justícia en els termes que establix el present estatut i d'acord amb el que disposa la Llei Orgànica del Poder Judicial.

2. El Consell de Justícia d'Aragó tindrà la consideració, naturalesa, competències i facultats que li atribuisca la Llei Orgànica del Poder Judicial. Així mateix, participarà en tots els processos de designació que li atribuisca la dita llei.

Article 65. *Nomenament de magistrats, jutges i secretaris.*

El nomenament de magistrats, jutges i secretaris a Aragó, es realitzarà en la forma prevista per la Llei Orgànica del Poder Judicial, sent mèrit preferent el coneixement acreditat del dret propi d'Aragó.

Article 66. *El Ministeri Fiscal a Aragó.*

1. El fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia representa el Ministeri Fiscal a Aragó.

2. Les funcions del fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia d'Aragó són les que establix l'estatut orgànic del Ministeri Fiscal.

3. La memòria anual de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia d'Aragó serà enviada pel fiscal en cap al Consell de Justícia d'Aragó i la podrà presentar davant de les Corts d'Aragó i el Govern d'Aragó.

CAPÍTOL II

L'Administració de Justícia

Article 67. *Mitjans al servici de l'Administració de Justícia.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Aragó la competència sobretot el personal al servici de l'Administració de Justícia que no integre el Poder Judicial, d'acord amb el que disposa la Llei Orgànica del Poder Judicial.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó té competència sobre els mitjans materials de l'Administració de Justícia a Aragó.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans

i servicis de suport als òrgans jurisdiccionals. La Comunitat Autònoma podrà, d'acord amb l'Estat, participar en la gestió dels comptes de depòsits i consignacions judicials i dels seus rendiments.

4. Correspon a la Comunitat Autònoma l'ordenació i organització dels servicis de justícia gratuïta i orientació jurídica gratuïta.

Article 68. *Demarcació i planta judicials.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma determinar els límits de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals. La capitalitat de les demarcacions judicials es fixarà per llei de les Corts d'Aragó.

2. El Govern d'Aragó participarà, d'acord amb la Llei Orgànica del Poder Judicial, en la creació o transformació del nombre de seccions o jutjats en l'àmbit del seu territori.

Article 69. *Clàusula subrogatòria.*

A més de les competències expressament previstes pel present estatut, la Comunitat Autònoma d'Aragó exercirà totes les funcions i facultats que la Llei Orgànica del Poder Judicial atribuisca al Govern d'Espanya amb relació a l'Administració de Justícia a Aragó.

TÍTOL V

Competències de la Comunitat Autònoma

Article 70. *Disposicions generals.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Aragó les competències exclusives, compartides i executives sobre les matèries incloses en el present títol, que exercirà respectant el que disposa la Constitució i en el present estatut.

2. L'exercici de les competències autonòmiques desplegarà la seua eficàcia en el territori d'Aragó, excepte els supòsits a què fan referència expressament el present estatut i altres disposicions legals de l'Estat que estableixen l'eficàcia jurídica extraterritorial de les disposicions i els actes de la Comunitat Autònoma d'Aragó.

3. La Comunitat Autònoma, en els casos en què l'objecte de les seues competències té un abast territorial superior al del territori d'Aragó, exercix les seues competències sobre la part d'este objecte situada en el seu territori, sense perjudi dels instruments de col·laboració que s'establisquen amb altres ens territorials o, subsidiàriament, de la coordinació per l'Estat de les comunitats autònomes afectades.

Article 71. *Competències exclusives.*

En l'àmbit de les competències exclusives, la Comunitat Autònoma d'Aragó exercirà la potestat legislativa, la potestat reglamentària, la funció executiva i l'establiment de polítiques pròpies, respectant el que disposen els articles 140 i 149.1 de la Constitució. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en les matèries següents:

1a. Creació, organització, règim i funcionament de les seues institucions d'autogovern, d'acord amb el present estatut.

2a. Conservació, modificació i desplegament del dret foral aragonés, amb respecte al seu sistema de fonts.

3a. Dret processal derivat de les particularitats del dret substantiu aragonés.

4a. Llengües i modalitats lingüístiques pròpies d'Aragó.

5a. En matèria de règim local, la determinació de les competències dels municipis i la resta d'ens locals en les matèries de competències de la Comunitat Autònoma d'Aragó; el règim dels béns locals i les modalitats de prestació dels servicis públics locals, així com les relacions per a la cooperació i col·laboració entre els ens locals i entre estos i l'Administració de la Comunitat Autònoma d'Aragó.

Així mateix, inclou la determinació dels òrgans de govern dels ens locals, creats per la Comunitat Autònoma i el seu règim electoral.

6a. L'organització territorial pròpia de la Comunitat.

7a. El procediment administratiu derivat de les especialitats de l'organització pròpia. Béns de domini públic i patrimonials de la seua titularitat.

8a. Ordenació del territori, d'acord amb els principis d'equilibri territorial, demogràfic, socioeconòmic i ambiental.

9a. Urbanisme, que comprén, en tot cas, el règim urbanístic del sòl, el seu planejament i gestió i la protecció de la legalitat urbanística, així com la regulació del règim jurídic de la propietat del sòl respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableix per a garantir la igualtat de l'exercici del dret a la propietat.

10a. Vivenda, que, en tot cas, inclou la planificació, l'ordenació, la gestió, el foment, la inspecció i el control de la vivenda d'acord amb les necessitats socials d'equilibri territorial i de sostenibilitat; les normes tècniques, la inspecció i el control sobre la qualitat de la construcció; les normes sobre l'habitabilitat de les vivendes, la innovació tecnològica aplicable a les vivendes i la normativa sobre conservació i manteniment de les vivendes i la seua aplicació.

11a. Planificació, execució i gestió de les obres públiques que no tinguen qualificació legal d'interès general de l'Estat ni afecten una altra comunitat autònoma, així com la participació en la planificació, en la programació i en la gestió de les obres públiques d'interès general competència de l'Estat en el territori de la Comunitat Autònoma en els termes que estableix la llei estatal.

12a. Ferrocarrils, que, en tot cas, inclou la coordinació, explotació, conservació i administració de les infraestructures de la seua titularitat, així com la participació en la planificació i en la gestió de les infraestructures de titularitat estatal en el territori de la Comunitat Autònoma en els termes que estableix la llei estatal.

13a. Carreteres i altres vies l'itinerari de les quals transcórrega íntegrament pel territori de la Comunitat Autònoma que, en tot cas, inclou l'ordenació, planificació, règim financer i conservació de la xarxa viària, així com la participació en la planificació i gestió de les infraestructures de titularitat estatal en el territori de la Comunitat Autònoma en els termes que estableix la llei estatal.

14a. Aeroports, heliports i altres infraestructures de transport en el territori d'Aragó que no tinguen la qualificació legal d'interès general, així com la participació en la planificació, en la programació i en la gestió de les infraestructures que tinguen esta qualificació en els termes que estableix la llei estatal.

15a. Transport terrestre de viatgers i mercaderies per carretera, per ferrocarril i per cable, així com el transport fluvial, que transcórreguen íntegrament pel territori de la Comunitat Autònoma, amb independència de la titularitat de la infraestructura. Centres i operadors de les activitats vinculades a l'organització del transport, logística i distribució situades a Aragó.

16a. Servici de meteorologia i de climatologia de la Comunitat Autònoma.

17a. Agricultura i ramaderia, que comprenen, en tot cas: la concentració parcel·lària; la regulació del sector agroalimentari i dels servicis vinculats, la sanitat animal i

vegetal; la seguretat alimentària i la lluita contra els fraus en la producció i comercialització, el desenvolupament, la transferència i innovació tecnològica de les explotacions agràries i ramaderes i indústries agroalimentàries; el desenvolupament integral del món rural.

18a. Denominacions d'origen i altres mencions de qualitat.

19a. Tractament especial de les zones de muntanya que garantisca la seua modernització i un desenvolupament sostenible equilibrat.

20a. Forest i vies pecuàries, que, almenys, inclou la regulació i el règim de protecció i intervenció administrativa dels seus usos, així com de les pastures i els servicis i aprofitaments forestals.

21a. Espais naturals protegits, que inclou la regulació i declaració de les figures de protecció, la delimitació, la planificació i la gestió d'estos i dels hàbitats protegits situats a Aragó.

22a. Normes addicionals de la legislació bàsica sobre protecció del medi ambient i del paisatge, que inclou la planificació de la prevenció i eliminació de les distintes fonts de contaminació, així com el desenvolupament de polítiques que contribuïsquen a mitigar el canvi climàtic.

23a. Caça, pesca fluvial i lacustre i aqüicultura, així com la protecció dels ecosistemes en què es desenvolupen estes activitats, promovent reversions econòmiques en la millora de les condicions ambientals del medi natural aragonès.

24a. Promoció de la competència. L'establiment i regulació del Tribunal Aragonés de Defensa de la Competència, com a òrgan independent al qual correspon en exclusiva tractar de les activitats econòmiques que es duguen a terme principalment a Aragó i que alteren o puguen alterar la competència.

25a. Comerç, que comprén la regulació de l'activitat comercial, incloent-hi els horaris i equipaments comercials, respectant la unitat de mercat, així com la regulació administrativa de les diferents modalitats de venda, amb especial atenció a la promoció, desenvolupament i modernització del sector. Fires i mercats interiors.

26a. Consum, que, en tot cas, comprén la regulació de la protecció i defensa dels consumidors i usuaris; el foment de les associacions; la formació i educació per al consum responsable, així com la regulació dels òrgans i procediments de mediació.

27a. Consultes populars, que, en tot cas, comprén l'establiment del règim jurídic, les modalitats, el procediment, la realització i la convocatòria per la Comunitat Autònoma o pels ens locals en l'àmbit de les seues competències d'enquestes, audiències públiques, fòrums de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular, a excepció de la regulació del referèndum i del que preveu l'article 149.1.32.a de la Constitució.

28a. Publicitat, que, en tot cas, inclou la regulació de l'activitat publicitària d'acord amb els principis d'objectivitat i veracitat.

29a. Cambres de comerç i indústria, agràries i altres corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals.

30a. Col·legis professionals i exercici de professions titulades, respectant les normes generals sobre titulacions acadèmiques i professionals i el que disposen els articles 36 i 139 de la Constitució.

31a. Cooperatives i entitats assimilables, amb domicili a Aragó, que inclou la regulació de la seua organització, funcionament i règim econòmic, així com el foment del moviment cooperatiu i d'altres modalitats d'economia social.

32a. Planificació de l'activitat econòmica i foment del desenvolupament econòmic de la Comunitat Autònoma, d'acord amb els principis d'equilibri territorial i de sostenibilitat i, en especial, la creació i gestió d'un sector

públic propi de la Comunitat. Participació, si és el cas, en la gestió del sector públic estatal.

33a. Caixes d'estalvis amb domicili a Aragó i institucions de crèdit cooperatiu públic i territorial, en el marc de l'ordenació general de l'economia.

34a. Acció social, que comprén l'ordenació, organització i desenvolupament d'un sistema públic de servicis socials que atenga la protecció de les distintes modalitats de família, la infància, les persones majors, les persones amb discapacitat i altres col·lectius necessitats de protecció especial.

35a. Voluntariat social, que comprén la regulació, promoció i foment de la participació solidària ciutadana en actuacions organitzades de voluntariat per mitjà d'entitats públiques o privades estables i democràtiques, sense ànim de lucre, així com l'ordenació de les relacions entre les Administracions públiques i les dites entitats.

36a. Cooperació per al desenvolupament en expressió de la solidaritat de la societat aragonesa amb els països i pobles més desfavorits.

37a. Polítiques d'igualtat social, que comprenen l'establiment de mesures de discriminació positiva, prevenció i protecció social davant de tot tipus de violència, i, especialment, la de gènere.

38a. Joventut, amb especial atenció a la seua participació lliure i eficaç en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural.

39a. Menors, que inclou la regulació del règim de protecció i tutela dels menors desemparats o en situació de risc.

40a. Associacions i fundacions de caràcter docent, cultural, artístic, benèfic, assistencial, esportiu i semblants que desenvolupen principalment les seues funcions a Aragó.

41a. Investigació, desenvolupament i innovació científica i tecnològica, que comprén, en tot cas, la planificació, programació i coordinació de l'activitat investigadora de la universitat i dels altres centres públics i privats, la transferència de coneixements i el foment i desenvolupament de les tecnologies per a la societat de la informació.

42a. Biotecnologia, biomedicina i genètica.

43a. Cultura, amb especial atenció a les manifestacions peculiars d'Aragó.

44a. Museus, arxius, biblioteques i altres col·leccions de naturalesa anàloga, conservatoris de música i dansa i centres dramàtics i de belles arts d'interès per a la Comunitat Autònoma i que no siguen de titularitat estatal.

45a. Patrimoni cultural, històric, artístic, monumental, arqueològic, arquitectònic, científic i qualsevol altre d'interès per a la Comunitat Autònoma, en especial les polítiques necessàries encaminades a recuperar el patrimoni aragonès que es trobe ubicat fora del territori d'Aragó.

46a. Cinematografia, que inclou, en tot cas, les mesures de protecció de la indústria cinematogràfica i la regulació i inspecció de les sales d'exhibició cinematogràfica.

47a. Artesania, que comprén la regulació i l'establiment de mesures per al foment i desenvolupament de les empreses artesanals, la promoció dels seus productes i la creació de canals de comercialització.

48a. Indústria, excepte les competències de l'Estat per raons de seguretat, sanitàries o d'interès de la defensa.

49a. Estadística per als fins de la Comunitat Autònoma i, en especial, la creació d'un sistema estadístic oficial propi de la Comunitat Autònoma.

50a. Joc, apostes i casinos, incloent-hi les modalitats per mitjans informàtics i telemàtics, quan l'activitat s'exercisca exclusivament a Aragó.

51a. Turisme, que comprén l'ordenació i promoció del sector, el seu foment, la regulació i la classificació de

les empreses i establiments turístics, així com la coordinació amb els òrgans d'administració de paradors de turisme d'Espanya en els termes que establisca la legislació estatal.

52a. Esport, en especial, la seua promoció, regulació de la formació esportiva, la planificació territorial equilibrada d'equipaments esportius, el foment de la tecnificació i de l'alt rendiment esportiu, així com la prevenció i control de la violència en l'esport.

53a. Temps lliure, que inclou, en tot cas, el foment i la regulació de les activitats que es duguen a terme a Aragó i el règim jurídic de les entitats que tinguen com a finalitat l'exercici d'activitats de temps lliure.

54a. Espectacles i activitats recreatives, que inclou, en tot cas, l'ordenació general del sector, el règim d'intervenció administrativa i la seguretat i el control de qualsevol tipus d'espectacles en espais i establiments públics.

55a. Sanitat i salut pública, en especial, l'organització, el funcionament, l'avaluació, la inspecció i el control de centres, servicis i establiments sanitaris. La Comunitat Autònoma participarà, d'acord amb l'Estat, en la planificació i la coordinació estatal quant a sanitat i salut pública.

56a. Ordenació farmacèutica.

57a. Protecció civil, que inclou, en tot cas, la regulació, la planificació, la coordinació i l'execució de mesures relatives a emergències i seguretat civil davant d'incendis, catàstrofes naturals, accidents i altres situacions de necessitat.

58a. Seguretat privada, que comprén l'establiment dels requisits que han de reunir les persones físiques i jurídiques que adopten mesures de seguretat; l'autorització, inspecció i sanció de les empreses de seguretat que tinguen el seu domicili o àmbit d'actuació a la Comunitat Autònoma; la formació del personal que realitza funcions de seguretat i investigació privada, així com la coordinació dels servicis de seguretat i investigació privades amb la policia autonòmica i les policies locals d'Aragó.

59a. Administració de Justícia quant a mitjans personals i materials.

60a. Qualsevol altres que li corresponguen d'acord amb la Constitució, el present estatut o la resta de l'ordenament jurídic.

Article 72. *Aigües.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma d'Aragó la competència exclusiva en matèria d'aigües que discorreguen íntegrament pel seu territori; la dita competència comprén:

a) L'ordenació, la planificació i la gestió de les aigües, superficials i subterrànies, dels usos i dels aprofitaments hidràulics, incloent-hi la seua concessió, i també de les obres hidràuliques que no estiguen qualificades d'interés general.

b) La planificació i l'establiment de mesures i instruments específics de gestió i protecció dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics i terrestres vinculats a l'aigua.

c) Les mesures extraordinàries en cas de necessitat per a garantir el subministrament d'aigua.

d) L'organització de l'administració hidràulica d'Aragó, incloent-hi la participació dels usuaris.

e) La regulació i l'execució de les actuacions relatives a les obres de regadiu.

També correspon a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'aigües minerals i termals, així com de projectes, construcció i explotació dels aprofitaments hidràulics, canals i regadius d'interés de la Comunitat Autònoma.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó, en el marc del que disposa l'article 149.1.22.a de la Constitució espanyola i les lleis que el despleguen, participarà i col·laborarà en la planificació hidrològica i en els òrgans de gestió estatal dels recursos hídrics i dels aprofitaments hidràulics que pertanyen a conques hidrogràfiques intercomunitàries que afecten Aragó. Així mateix, li correspon l'adopció de mesures addicionals de protecció i sanejament dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics; l'execució i l'explotació de les obres de titularitat estatal, si s'establix per mitjà de conveni, i les facultats de policia del domini públic hidràulic atribuïdes per la legislació estatal, participant en la fixació del cabal ecològic.

3. En este sentit, i per a la defensa dels drets relacionats amb l'aigua previstos en l'article 19, la Comunitat Autònoma emetrà un informe preceptiu per a qualsevol proposta d'obra hidràulica o de transferència d'aigües que afecte el seu territori. El Govern d'Espanya haurà de propiciar de forma efectiva l'acord entre totes les comunitats autònomes que puguen resultar afectades.

Article 73. *Ensenyança.*

Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en ensenyança en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, que, en tot cas, inclou l'ordenació del sector de l'ensenyança i de l'activitat docent i educativa, la seua programació, inspecció i avaluació; l'establiment de criteris d'admissió als centres sostinguts amb fons públics per a assegurar una xarxa educativa equilibrada i de caràcter compensatori; la promoció i suport a l'estudi; la formació i el perfeccionament del personal docent; la garantia de la qualitat del sistema educatiu, i l'ordenació, coordinació i descentralització del sistema universitari d'Aragó amb respecte al principi d'autonomia universitària.

Article 74. *Mitjans de comunicació social.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en mitjans de comunicació social i servicis de contingut audiovisual.

2. La Comunitat Autònoma podrà regular, crear i mantindre la seua pròpia televisió, ràdio i premsa i, en general, qualsevol mitjà de comunicació social per al compliment dels seus fins, respectant l'autonomia local.

Article 75. *Competències compartides.*

En l'àmbit de les competències compartides, la Comunitat Autònoma d'Aragó exercirà el desplegament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica que establisca l'Estat en normes amb rang de llei, excepte en els casos que es determinen d'acord amb la Constitució, desenrotllant polítiques pròpies. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència compartida en les matèries següents:

1a. Seguretat Social, a excepció de les normes que configuren el seu règim econòmic.

2a. Règim miner, en especial, la regulació i el règim d'intervenció administrativa de les mines i recursos miners, així com la restauració dels espais afectats per activitats extractives.

3a. Protecció del medi ambient, que, en tot cas, inclou la regulació del sistema d'intervenció administrativa dels plans, programes, projectes, instal·lacions i activitats susceptibles d'afectar el medi ambient; la regulació dels recursos naturals, la flora i fauna i la biodiversitat, la prevenció i correcció de la generació dels residus, de la contaminació atmosfèrica, del sòl i del subsòl, així com el proveïment, sanejament i depuració de les aigües.

4a. Energia, que comprén, en tot cas: la regulació de les activitats de producció, emmagatzemament, distribució i transport de qualssevol energies, incloent-hi els recursos i aprofitaments hidroelèctrics, de gas natural i de gasos líquids; l'atorgament de les autoritzacions de les instal·lacions corresponents existents, quan se circumscriuen al territori de la Comunitat i el seu aprofitament no afecte una altra comunitat autònoma; la qualitat del subministrament i l'eficiència energètica, així com la participació en els organismes estatals reguladors del sector energètic i en la planificació estatal que afecte el territori de la Comunitat Autònoma, i en els procediments d'autorització d'instal·lacions de producció i transport d'energia que afecten el territori d'Aragó o quan l'energia siga objecte d'aprofitament fora d'este territori.

5a. Protecció de dades de caràcter personal, que, en tot cas, inclou la regulació, inscripció i el tractament d'estes, el control dels fitxers creats o gestionats per les institucions públiques d'Aragó i, en especial, la creació d'una Agència de protecció de dades d'Aragó.

6a. Polítiques d'integració d'immigrants, en especial, l'establiment de les mesures necessàries per a la seua adequada integració social, laboral i econòmica, així com la participació i col·laboració amb l'Estat, per mitjà dels procediments que s'establisquen, en les polítiques d'immigració i, en particular, la participació preceptiva prèvia en la determinació, si és el cas, del contingent de treballadors estrangers.

7a. Instal·lacions radioactives de segona i tercera categoria.

8a. Mercats de valors i centres de contractació situats en el territori d'Aragó, que, en tot cas, inclou la seua regulació, establiment i solvència, d'acord amb la legislació mercantil.

9a. Ordenació del crèdit, banca, assegurances, mutualitats de previsió social, entitats gestores de plans i fons de pensions i altres mutualitats no integrades en el sistema de Seguretat Social.

10a. Règim dels recursos fundats en el dret foral aragonés contra la qualificació negativa de documents, o clàusules concretes d'estos, que hagen de tindre accés a un Registre públic d'Aragó.

11a. El desplegament de les bases de l'Estat previstes en l'article 149.1.18a de la Constitució per a les Administracions Públiques aragoneses, incloent-hi les entitats locals.

12a. Règim jurídic, procediment, contractació i responsabilitat de l'Administració Pública de la Comunitat Autònoma.

13a. Règim estatutari dels funcionaris de la Comunitat Autònoma d'Aragó i de la seua Administració Local i les especialitats del personal laboral derivades de l'organització administrativa i la formació d'este personal.

Article 76. *Policia autonòmica.*

1. La Comunitat Autònoma podrà crear una policia autonòmica en el marc del present estatut i de la llei orgànica corresponent.

2. La Comunitat Autònoma determinarà les funcions de la policia autonòmica d'Aragó en la seua llei de creació en el marc de la legislació de l'Estat.

3. Correspon a la Comunitat Autònoma la coordinació de l'actuació de les policies locals aragoneses.

4. Es crearà, si és el cas, una junta de seguretat que, amb representació paritària de l'Estat i la Comunitat Autònoma, coordinarà les actuacions de la policia autonòmica i dels cossos i forces de seguretat de l'Estat.

Article 77. *Competències executives.*

En l'àmbit de les competències executives i amb vista a l'aplicació de la legislació estatal, la Comunitat Autònoma d'Aragó podrà dictar reglaments per a la regulació de la seua pròpia competència funcional i l'organització dels servicis necessaris per a això, i en general podrà exercir totes aquelles funcions i activitats que l'ordenament jurídic atribueix a l'Administració Pública. Correspon a la Comunitat Autònoma la competència executiva en les matèries següents:

1a. Gestió de l'assistència sanitària de la Seguretat Social.

2a. Treball i relacions laborals, incloent-hi les polítiques actives d'ocupació, la intermediació laboral, així com la prevenció de riscos laborals i la seguretat i salut en el treball.

També li correspon la competència executiva sobre la funció pública inspectora pròpia en tot el que preveu el paràgraf anterior. A este efecte, els funcionaris dels cossos que realitzen esta funció dependran orgànicament i funcionalment de la Comunitat Autònoma. A través dels mecanismes de cooperació previstos en el present estatut s'establiran les fórmules de garantia de l'exercici eficaç de la funció inspectora en l'àmbit social, exercint-se les competències de l'Estat i de la Comunitat Autònoma de manera coordinada, d'acord amb els plans d'actuació que es determinen a través dels indicats mecanismes.

3a. Propietat intel·lectual i industrial.

4a. Control metrològic i contrast de metalls.

5a. Fires internacionals que se celebren a Aragó.

6a. Aeroports, heliports i altres infraestructures de transport aeri, amb qualificació d'interés general, la gestió directa de les quals no es reserve l'Administració General de l'Estat.

7a. Productes farmacèutics.

8a. Gestió del règim econòmic de la Seguretat Social i els servicis que integren el sistema, i en el marc del respecte al principi d'unitat de caixa.

9a. Museus, arxius, biblioteques i altres col·leccions de naturalesa anàloga de titularitat estatal la gestió dels quals no es reserve l'Administració General de l'Estat.

10a. Col·laboració amb l'Estat en la gestió del cadastre.

11a. Sistema penitenciari.

12a. Gestió dels Parcs Nacionals a Aragó.

13a. Realització d'obres d'interés general per l'Administració autonòmica, en virtut de mecanismes de col·laboració amb l'Estat, en els quals es fixen el finançament i els terminis d'execució.

14a. Registre civil, que inclou la provisió de mitjans personals i materials.

15a. Seguretat ciutadana i seguretat privada quan així ho establisca la legislació de l'Estat.

16a. Expropiació forçosa, que inclou, en tot cas, la determinació dels supòsits, les causes i les condicions en què les administracions aragoneses poden exercir la potestat expropiatòria; l'establiment de criteris de valoració dels béns expropiats segons la naturalesa i la funció que hagen de complir, d'acord amb la legislació estatal; i la creació i regulació d'un òrgan propi per a la determinació del preu just, així com la fixació del seu procediment.

17a. Defensa de la competència en l'àmbit autonòmic, en els termes establits en la legislació estatal i europea.

Article 78. *Notaris i registradors.*

1. Els notaris i registradors de la propietat i mercantils seran nomenats per la Comunitat Autònoma, de con-

formitat amb les lleis de l'Estat, sent mèrit preferent el coneixement del dret propi d'Aragó i específicament el seu dret foral.

2. La Comunitat Autònoma participarà en la fixació de les demarcacions corresponents a les notaries i als registres de la propietat i mercantils a Aragó, d'acord amb el que es preveu en les lleis generals de l'Estat.

3. Correspon als òrgans jurisdiccionals de la Comunitat Autònoma el coneixement dels recursos contra la qualificació de documents o clàusules concretes d'estos, que hagen de tindre accés a un registre públic d'Aragó i estiguen fundats en el dret foral aragonés.

Article 79. *Activitat de foment.*

1. En les matèries de la seua competència, correspon a la Comunitat Autònoma l'exercici de l'activitat de foment, als efectes de la qual podrà atorgar subvencions a càrrec de fons propis, regulant o, si és el cas, desenrotllant els objectius i requisits d'atorgament i gestionant la seua tramitació i concessió.

2. En el cas de les competències exclusives, la Comunitat Autònoma especificarà els objectius a què es destinen les subvencions territorialitzables de l'Administració central i les de la Unió Europea, així com la regulació de les condicions d'atorgament i la gestió de la seua tramitació i concessió. En les competències compartides, la Comunitat Autònoma precisarà normativament els objectius de les subvencions territorialitzables de l'Administració central i de la Unió Europea, completant les condicions d'atorgament, i assumint tota la gestió incloent-hi la tramitació i la concessió. En les competències executives, correspondrà a la Comunitat Autònoma la gestió de les subvencions territorialitzables, que inclou la seua tramitació i concessió.

3. La Comunitat Autònoma participa, en els termes que fixe l'Estat, en la determinació del caràcter no territorialitzable de les subvencions estatals i comunitàries i en la seua gestió i tramitació.

Article 80. *Clàusula de tancament.*

1. La Comunitat Autònoma assumix les competències expressades en el present estatut. En tot cas, les especificacions dels distints títols de competència no són excloents d'altres possibles continguts que hagen de considerar-se inclosos en el títol competencial respectiu, d'acord amb la Constitució i al present estatut.

2. En les matèries de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma, el dret propi d'Aragó serà aplicable al seu territori amb preferència a qualsevol altre, en els termes que es preveuen en este estatut.

TÍTOL VI

Organització territorial i govern local

Article 81. *Organització territorial d'Aragó.*

1. L'organització territorial local d'Aragó s'estructura en municipis, comarques i províncies.

2. Per llei de les Corts d'Aragó podrà regular-se la creació, organització i competències de les àrees metropolitanas. Igualment, regularà les entitats d'àmbit territorial inferior al municipi.

Article 82. *El municipi.*

1. Els municipis són les entitats territorials bàsiques d'Aragó, dotades de personalitat jurídica i autonomia per

a la gestió dels seus interessos respectius, i mitjà essencial de participació de la comunitat veïnal en els assumptes públics.

2. El govern i l'administració municipals correspon a l'Ajuntament, format per l'alcalde i els regidors. S'establiran per llei de la Comunitat Autònoma els requisits per a l'aplicació del règim de Consell obert.

3. El present estatut garanteix als municipis l'autonomia per a l'exercici de les seues competències pròpies i la defensa dels interessos de la col·lectivitat que representen.

Article 83. *La comarca.*

1. Les comarques són entitats territorials, constituïdes per l'agrupació de municipis limítrofs, vinculats per característiques i interessos comuns, fonamentals per a la vertebració territorial aragonesa.

2. Les comarques tenen a càrrec seu la prestació de funcions i servicis i la gestió d'activitats d'àmbit supramunicipal, representant els interessos de la població i territori comarcals en defensa d'una major solidaritat i equilibri territorial.

3. La creació, modificació i supressió de les comarques, així com la determinació de les seues competències, organització i règim jurídic es regulen per llei de les Corts d'Aragó.

Article 84. *La província.*

Les províncies, com a entitats locals supramunicipals, amb personalitat jurídica pròpia, exerciran funcions de cooperació, assistència i prestació de servicis a municipis i comarques, atenent en tot cas a criteris de solidaritat i equilibri territorial.

Article 85. *Principis i relacions entre la Comunitat Autònoma i els ens locals.*

1. L'activitat de les entitats territorials aragoneses es desenrotllarà sota els principis de subsidiarietat, proporcionalitat i diferenciació.

2. L'Administració de la Comunitat Autònoma i les entitats locals ajustaran les seues relacions als criteris d'informació mútua, col·laboració, coordinació i respecte als àmbits competencials respectius.

3. La Comunitat Autònoma podrà, mitjançant una llei de Corts d'Aragó, aprovar la distribució de responsabilitats administratives entre els distints nivells d'organització territorial, d'acord amb la legislació bàsica estatal, respectant l'autonomia constitucionalment garantida i preveient els mitjans de finançament suficient perquè pugues dur-se a terme el seu exercici.

Article 86. *El Consell local d'Aragó.*

El Consell local d'Aragó és l'òrgan de col·laboració i coordinació entre el Govern d'Aragó i les associacions representatives de les entitats locals aragoneses. El Consell ha de ser escoltat en les iniciatives legislatives i en la tramitació de plans i normes reglamentàries que afecten de manera específica els governs locals.

Article 87. *Llei de capitalitat.*

Saragossa, com a capital d'Aragó, disposarà d'un règim especial establert per llei de Corts d'Aragó.

TÍTOL VII

Cooperació institucional i acció exterior

CAPÍTOL I

Relacions amb l'Estat*Article 88. Col·laboració amb l'Estat.*

1. Les relacions entre la Comunitat Autònoma d'Aragó i l'Estat es basaran en els principis de lleialtat institucional, coordinació i ajuda mútua.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó i l'Estat, en l'àmbit de les seues competències respectives, poden subscriure convenis de col·laboració i utilitzar altres mitjans adequats per a complir objectius d'interès comú.

3. En el cas d'obres públiques qualificades d'interès general o que afecten una altra comunitat autònoma, podran subscriure's convenis de col·laboració per a la seua gestió.

4. El règim jurídic dels convenis de la Comunitat Autònoma d'Aragó amb l'Estat, en el seu àmbit propi d'actuació, serà establert per llei de Corts d'Aragó.

5. La Comunitat Autònoma d'Aragó participarà en l'establiment dels servicis ferroviaris que garantisquen la comunicació amb altres comunitats autònomes o el trànsit internacional, d'acord amb la normativa estatal.

6. Aragó col·laborarà també amb l'Estat per mitjà d'òrgans i procediments multilaterals en els àmbits i assumptes d'interès comú.

Article 89. Participació en institucions, procediments i organismes estatals.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó participarà en els organismes i procediments de presa de decisions de l'Estat que afecten les seues competències d'acord amb el que estableix el present estatut i en les lleis de l'Estat.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó participarà en l'elaboració de les decisions estatals que afecten l'ordenació general de l'activitat econòmica en el marc del que s'estableix en l'article 131.2 de la Constitució.

3. La Comunitat Autònoma participarà i col·laborarà amb l'Estat, per mitjà dels procediments que este estableixca, en la programació, ubicació, execució i gestió de les infraestructures estatals situades en el territori aragonés.

4. La Comunitat Autònoma participarà en els processos de designació dels membres de les institucions, organismes i empreses públiques de l'Estat amb l'abast i en els termes establerts per la legislació estatal.

Article 90. La Comissió Bilateral de Cooperació Aragó-Estat.

1. La Comissió Bilateral de Cooperació es configura com a l'instrument principal de relació entre la Comunitat Autònoma i l'Estat, sense perjudi de les funcions atribuïdes a altres òrgans concrets de cooperació bilateral o multilateral.

2. A estos efectes, la Comissió Bilateral de Cooperació exercix les funcions següents:

a) Impulsar la realització d'actuacions i plans conjunts per al desenrotllament de polítiques comunes i, en virtut d'això, subscriure els oportuns convenis de col·laboració.

b) Deliberar i fer propostes, si és el cas, sobre l'elaboració de projectes legislatius de l'Estat que afecten especialment les competències i interessos d'Aragó.

c) Dissenyar mecanismes de col·laboració mútua en els distints àmbits sectorials on confluísca l'interès d'ambdós Administracions.

d) Servir d'instrument per a previndre conflictes entre ambdós Administracions, així com intentar dirimir controvèrsies per via extraprocessal.

e) Qualssevol altres funcions que coadjuven als fins de cooperació entre ambdós Administracions que li són propis.

3. La Comissió Bilateral de Cooperació adopta les seues normes d'organització i funcionament per acord d'ambdós parts. En tot cas es reünix en sessió plenària i quan ho sol·licite una de les dos parts, i la seua presidència és exercida de forma alternativa en torns d'un any.

CAPÍTOL II

Relacions amb altres comunitats autònomes*Article 91. Col·laboració amb altres comunitats autònomes.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó pot establir amb altres comunitats autònomes, especialment amb les que té vincles històrics i geogràfics, relacions de col·laboració per a la fixació de polítiques comunes, per a l'exercici eficaç de les seues competències i per al tractament d'assumptes d'interès comú.

2. A este efecte, la Comunitat Autònoma d'Aragó pot subscriure amb altres comunitats autònomes convenis de col·laboració per a la gestió i prestació de servicis propis de la seua competència. El Govern ha d'informar les Corts d'Aragó de la seua subscripció en el termini d'un mes a comptar del dia de la firma. Igualment s'informarà les Corts Generals als efectes corresponents.

3. El règim jurídic dels convenis i acords firmats amb altres comunitats autònomes per la Comunitat Autònoma d'Aragó, en el seu àmbit propi d'actuació, serà establert per llei de Corts d'Aragó.

CAPÍTOL III

Relacions amb la Unió Europea*Article 92. Relacions amb la Unió Europea.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó participarà, en els termes que estableix la legislació estatal, en els assumptes relacionats amb la Unió Europea que afecten les competències o interessos d'Aragó.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó establirà una delegació per a la presentació, defensa i promoció dels seus interessos davant de les institucions i òrgans de la Unió Europea.

Article 93. Participació en la formació i aplicació del dret de la Unió.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó participa en la formació de les posicions de l'Estat davant de la Unió Europea, especialment davant del Consell de Ministres, en els assumptes que incidisquen en les competències o interessos d'Aragó, en els termes que estableixen el present estatut i la legislació estatal sobre la matèria.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó aplica i desenrotlla el dret de la Unió Europea en l'àmbit de les seues competències. L'existència d'una regulació europea no modifica la distribució interna de competències que estableixen la Constitució i el present estatut.

3. Les Corts d'Aragó participaran en els procediments de control dels principis de subsidiarietat i propor-

cionalitat que establisca la Unió Europea en relació amb les propostes legislatives europees quan afecten competències de la Comunitat Autònoma.

Article 94. Participació en institucions i organismes europeus.

Els representants de la Comunitat Autònoma d'Aragó participaran de manera directa o per mitjà de procediments multilaterals en les delegacions espanyoles davant de les institucions i organismes de la Unió Europea que tracten assumptes de la seua competència, singularment davant del Consell de Ministres i en els processos de consulta i preparació del Consell i de la Comissió, d'acord amb la legislació estatal.

Article 95. Accions davant del Tribunal de Justícia.

1. La Comunitat Autònoma té accés al Tribunal de Justícia de la Unió Europea en els termes que establisca la normativa europea.

2. El Govern d'Aragó pot instar el Govern d'Espanya la interposició d'accions davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea en defensa dels interessos i competències de la Comunitat Autònoma.

CAPÍTOL IV

Acció exterior de la Comunitat Autònoma

Article 96. Acció exterior.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó impulsarà la seua projecció en l'exterior i promourà els seus interessos en el dit àmbit. A este efecte, podrà establir oficines en l'exterior, sempre que no incidisquen en el que preveu l'article 149.1.3a i 10a de la Constitució.

2. Per a la promoció dels interessos d'Aragó, la Comunitat Autònoma d'Aragó podrà subscriure acords de col·laboració en l'àmbit de les seues competències.

Article 97. Tractats i convenis internacionals.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó podrà sol·licitar del Govern de l'Estat la celebració de tractats o convenis internacionals en matèries d'interès per a Aragó i, en especial, en les derivades de la seua situació geogràfica com a territori limítrof amb altres regions europees.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó, d'acord amb la legislació estatal, serà informada prèviament de l'elaboració de tractats i convenis internacionals en el que afecten matèries de les seues competències i específic interès, si és el cas. En estos supòsits, podrà sol·licitar al Govern que, en les delegacions negociadores, s'integren representants de la Comunitat Autònoma.

3. La Comunitat Autònoma adoptarà les mesures necessàries per a l'execució, dins del seu territori, dels tractats internacionals i actes normatius de les organitzacions internacionals en el que afecten les matèries pròpies de les competències de la Comunitat Autònoma.

Article 98. Àmbits de cooperació exterior.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó, com a territori limítrof, promourà la cooperació amb les regions europees amb les quals compartix, pel dit caràcter, interessos econòmics, socials, ambientals i culturals.

2. En l'àmbit de la cooperació interregional, Aragó impulsarà la cooperació amb altres territoris amb els quals compartisca interessos comuns.

TÍTOL VIII

Economia i Hisenda

CAPÍTOL I

Economia de la Comunitat Autònoma

Article 99. Marc d'actuació.

1. Tota la riquesa, en les seues distintes formes i siga quina siga la seua titularitat, està subordinada a l'interés general.

2. La Comunitat Autònoma exercirà les competències de naturalesa econòmica que se li reconeixen en el present estatut d'acord amb l'ordenació de l'activitat econòmica general, els objectius de política social i econòmica de l'Estat i dins del ple respecte a la llibertat d'empresa i competència en el marc de l'economia de mercat.

3. Les institucions aragoneses vetlaran per l'equilibri territorial i desenrotllament sostenible d'Aragó i per la realització interna del principi de solidaritat, i orientaran la seua actuació econòmica a la consecució del plena ocupació i la millora de la qualitat de vida dels aragonesos.

Article 100. Planificació i foment de l'activitat econòmica.

1. La Comunitat Autònoma, mitjançant una llei, podrà aprovar plans econòmics generals en el territori aragonés a fi d'atendre les necessitats col·lectives, equilibrar i harmonitzar el desenrotllament territorial autonòmic i sectorial, estimular el creixement de la renda i de la riquesa i la seua més justa distribució, potenciar els recursos del seu territori i el seu aprofitament, i garantir un desenrotllament sostenible.

2. El Govern d'Aragó podrà constituir empreses públiques per a l'execució de les funcions reconegudes en el present estatut.

Article 101. Cooperació amb l'activitat econòmica d'altres institucions.

1. El Govern d'Aragó intervindrà en l'elaboració dels plans i programes econòmics de l'Estat que afecten Aragó, en els termes que assenyala l'article 131.2 de la Constitució.

2. El Govern d'Aragó podrà constituir o participar en institucions que fomenten la plena ocupació i el desenrotllament econòmic i social en el territori aragonés. Així mateix, podrà instar de l'Estat la creació d'empreses mixtes que estimulen l'activitat econòmica aragonesa.

3. D'acord amb el que establisquen les lleis de l'Estat, el Govern d'Aragó designarà els seus propis representants en els organismes econòmics, les institucions financeres i les empreses públiques de l'Estat, les competències de les quals s'estenguen al territori aragonés i que, per la seua mateixa naturalesa, no siguen objecte de transferència a la Comunitat Autònoma.

4. En tot cas, el Govern d'Aragó podrà elaborar i remetre a l'Estat qualssevol informes, estudis o propostes relatives a la gestió de les entitats esmentades en l'apartat anterior o a la seua incidència en l'economia aragonesa.

Article 102. Consell Econòmic i Social d'Aragó.

1. El Consell Econòmic i Social d'Aragó és l'òrgan consultiu en què es materialitza la col·laboració i interven-

ció de tots els agents socials en l'activitat econòmica i social de la Comunitat Autònoma.

2. Una llei de Corts d'Aragó regularà la seua organització, composició i funcions.

CAPÍTOL II

Hisenda de la Comunitat Autònoma

Article 103. *Principis.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó, en virtut de l'autonomia financera que la Constitució espanyola li reconeix i garantix, disposa de la seua pròpia Hisenda per al finançament, execució i desenrotllament de les seues competències, de conformitat amb els principis de suficiència de recursos, equitat, solidaritat, coordinació, equilibri financer i lleialtat institucional, i en el marc del que s'establix en la Constitució, en el present estatut d'autonomia i en la Llei Orgànica de Finançament de les comunitats autònomes.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó gaudirà del mateix tractament fiscal que la llei atorgue a l'Estat. Així mateix, gaudirà de les prerrogatives reconegudes en les lleis per a la gestió dels seus drets econòmics i el compliment de les seues obligacions.

Article 104. *Recursos de la Comunitat Autònoma.*

La Hisenda de la Comunitat Autònoma estarà constituïda pels recursos següents:

1. El rendiment dels tributs propis que establisca la Comunitat Autònoma.
2. Els recàrrecs que pogueren establir-se sobre els tributs de l'Estat.
3. El rendiment dels tributs cedits, totalment o parcialment, per l'Estat.
4. Altres recursos financers derivats de l'aplicació del sistema de finançament de les comunitats autònomes vigent en cada moment.
5. La participació en els Fons de Compensació Interterritorial, d'acord amb la seua normativa reguladora.
6. Les assignacions pressupostàries a què es refereix l'article 158.1 de la Constitució, d'acord amb la seua normativa reguladora.
7. Altres assignacions a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat, de la Unió Europea o d'altres ens nacionals o internacionals.
8. Els ingressos derivats de l'aplicació de l'article 107.
9. Els ingressos derivats de l'aplicació del que es preveu en l'article 108.
10. El producte de l'emissió de deute i d'operacions de crèdit.
11. El rendiment del patrimoni de la Comunitat.
12. El rendiment de les contraprestacions pecuniàries que se satisfacen a la Comunitat Autònoma per la prestació de servicis o la realització d'activitats efectuades tant en règim de dret públic com de dret privat.
13. Ingressos de dret privat, llegats, herències o donacions.
14. Qualsevol altre ingrés de dret públic o privat que pugua obtindre's per la Hisenda de la Comunitat Autònoma.

Article 105. *Potestat tributària de la Comunitat Autònoma d'Aragó.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó té capacitat normativa per a establir els seus propis tributs i els recàrrecs sobre tributs de l'Estat.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó, d'acord amb la llei de cessió, en relació amb els tributs cedits totalment, en tot cas, tindrà competència normativa en relació amb la fixació del tipus impositiu, les exempcions, les reduccions sobre la base imposable i les deduccions sobre la quota.

3. En cas de tributs cedits parcialment, la Comunitat Autònoma d'Aragó tindrà la capacitat normativa que siga fixada per l'Estat en la llei orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució o en la respectiva llei de cessió de tributs.

4. La potestat tributària de la Comunitat Autònoma d'Aragó respondrà als principis de generalitat, progressivitat i equitativa distribució de la càrrega fiscal entre els ciutadans.

5. L'exercici de les capacitats normatives a què es referixen els apartats 2 i 3 es realitzarà en el marc de les competències de l'Estat i de la Unió Europea.

Article 106. *Aplicació i revisió en via administrativa dels tributs a la Comunitat Autònoma d'Aragó.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la gestió, liquidació, recaptació, inspecció i revisió dels seus propis tributs i, per delegació de l'Estat, les relatives als tributs cedits totalment per l'Estat a Aragó, de conformitat amb la llei.

La cessió de tributs comportarà, si és el cas, les transferències dels mitjans personals i materials necessaris per a l'exercici de la dita gestió d'acord amb el que establix la seua llei reguladora.

2. La gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs cedits parcialment correspon a l'Administració de l'Estat, sense perjudici de la delegació que la Comunitat Autònoma pugua rebre d'este, i de la col·laboració que pugua establir-se quan així ho exigisca la naturalesa del tribut.

3. La revisió per la via economicoadministrativa de les reclamacions que els contribuents puguen interposar contra els actes dictats en matèria tributària per la Comunitat Autònoma correspondrà als seus propis òrgans economicoadministratius, sense perjudici de les competències en matèria d'unificació de criteri que corresponguen a l'Administració General de l'Estat.

4. Per mitjà d'una llei de les Corts d'Aragó podrà crear-se una Agència Tributària d'Aragó, a la qual s'encomandarà l'aplicació de tots els tributs propis, així com dels tributs estatals cedits totalment per l'Estat a Aragó, amb respecte al que disposa la llei orgànica prevista en l'article 157.3 de la Constitució.

5. L'Administració tributària de l'Estat i de la Comunitat Autònoma d'Aragó fomentaran els mitjans de col·laboració i coordinació que siguen necessaris.

6. En desplegament del que preveu l'apartat anterior, per a la gestió tributària dels tributs cedits parcialment, especialment quan ho exigisca la naturalesa del tribut, es constituirà, d'acord amb l'Estat, un instrument o ens equivalent en què participaran, de forma paritària, l'Administració Tributària de l'Estat i de la Comunitat Autònoma.

Article 107. *Transferències, mecanismes d'anivellació i solidaritat.*

1. El sistema d'ingressos de la Comunitat Autònoma d'Aragó garantirà, en els termes que preveu la Llei Orgànica que preveu l'article 157.3 de la Constitució, els recursos financers que, atenent les necessitats de despesa d'Aragó i la seua capacitat fiscal, asseguruen el finançament suficient per a l'exercici de les competències pròpies en la prestació del conjunt dels servicis públics assumits, sense perjudici de respectar la realització efectiva del

principi de solidaritat en tot el territori nacional en els termes de l'article 138 de la Constitució.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó participarà en els mecanismes d'anivellació i solidaritat amb la resta de les comunitats autònomes, en el marc del que disposa el sistema general de finançament, a fi que els servicis públics d'educació, sanitat i altres servicis socials essencials de l'Estat del benestar prestats per les diferents administracions autonòmiques als seus ciutadans se situen en nivells semblants, sempre que es duga a terme un esforç fiscal semblant. Els esmentats nivells seran fixats per l'Estat.

La determinació dels mecanismes d'anivellació i solidaritat es realitzarà d'acord amb el principi de transparència i el seu resultat s'avaluarà quinquennalment.

3. Quan la Comunitat Autònoma, per mitjà dels recursos tributaris derivats del sistema de finançament de les comunitats autònomes, no arribe a cobrir un nivell mínim equiparable a la resta del conjunt de l'Estat per als esmentats servicis públics, s'establiran els mecanismes d'anivellació i solidaritat previstos en la Llei Orgànica a què es referix l'article 157.3 de la Constitució. De la mateixa manera, i si és procedent, la Comunitat Autònoma d'Aragó aportarà recursos als mecanismes d'anivellació i solidaritat.

4. En tot cas, qualsevol actuació de l'Estat en matèria tributària que supose una variació d'ingressos, o l'adopció per aquell de mesures que puguen fer recaure sobre la Comunitat Autònoma d'Aragó una variació de les seues necessitats de despesa no previstes a la data d'aprovació del sistema de finançament vigent, o a la subscripció de l'acord previst en l'article següent, determinaran l'adopció de les mesures de compensació oportunes.

D'acord amb el principi de lleialtat institucional a què es referix l'article 103, la valoració de les variacions es referirà a un període de temps determinat i tindrà en compte els efectes positius i negatius de les disposicions generals dictades per l'Estat i els esmentats efectes que les disposicions dictades per la Comunitat Autònoma tinguin sobre l'Estat.

5. Per a determinar el finançament que dins del sistema correspon a la Comunitat, caldrà ajustar-se a l'esforç fiscal, la seua estructura territorial i poblacional, especialment, l'envelliment, la dispersió, i la baixa densitat de població, així com els desequilibris territorials.

Article 108. *Acord bilateral economicofinancer amb l'Estat.*

A l'efecte de concretar el que es disposa en l'article 104, i de manera especial la participació territorialitzada d'Aragó en els tributs generals que es determine i les condicions per a l'aprovació de recàrrecs sobre tributs del sistema fiscal general, en el marc del que es disposa en l'article 157.3 de la Constitució i en la legislació que ho desenrotlle, l'Administració General de l'Estat i la Comunitat Autònoma d'Aragó subscriuran un acord bilateral que es formalitzarà en Comissió Mixta i podrà ser revisat periòdicament de manera conjunta, haurà de tindre en compte l'esforç fiscal d'Aragó i atindrà singularment els criteris de coresponsabilitat fiscal i solidaritat interterritorial.

Article 109. *Comissió Mixta d'Assumptes Economicofinancers Estat-Comunitat Autònoma d'Aragó.*

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Economicofinancers Estat-Comunitat Autònoma d'Aragó és l'òrgan bilateral de relació entre ambdós Administracions en les matèries sobre finançament autonòmic específic aragonès i dins del marc establert en la Llei Orgànica de Finançament de les comunitats autònomes.

A este efecte, li correspon la concreció, desenrotllament, actualització, seguiment i adopció de mesures de cooperació en relació amb el sistema de finançament, així com les relacions fiscals i financeres entre ambdós administracions i, especialment, l'adopció de les mesures previstes en l'article 107 del present estatut.

2. Correspon a la Comissió Mixta d'Assumptes Economicofinancers Estat-Comunitat Autònoma d'Aragó:

a) Acordar l'abast i condicions de la cessió de tributs de titularitat estatal i, especialment, els percentatges de participació en el rendiment dels tributs estatals cedits parcialment.

b) Establir els mecanismes de col·laboració entre l'Administració tributària d'Aragó i l'Administració tributària de l'Estat, així com els criteris de coordinació i d'harmonització fiscal d'acord amb les característiques o la naturalesa dels tributs cedits.

c) Negociar el percentatge de participació d'Aragó en la distribució territorial dels fons estructurals europeus.

d) Estudiar les inversions que l'Estat realitzarà a la Comunitat Autònoma d'Aragó.

e) Acordar la valoració dels traspassos de servicis de l'Estat a la Comunitat Autònoma.

f) Establir els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Administració General de l'Estat que siguin necessaris per a l'adequat exercici de les funcions de revisió en via economicoadministrativa.

g) Acordar els mecanismes de col·laboració entre la Comunitat Autònoma i l'Estat per a l'exercici de les funcions en matèria cadastral.

h) Seguiment del compliment de l'Acord bilateral economicofinancer previst en l'article 108.

i) D'acord amb el que estableix l'article 107.4, proposar les mesures de cooperació necessàries per a garantir l'equilibri del sistema de finançament que estableix el present títol.

3. La Comissió adoptarà el seu reglament intern de funcionament per acord entre ambdós delegacions.

Els membres de la delegació aragonesa en la Comissió retransmetran comptes a les Corts d'Aragó sobre el compliment de les disposicions contingudes en el present capítol.

Article 110. *Operacions de crèdit.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó podrà realitzar operacions de crèdit per a cobrir les seues necessitats transitòries de tresoreria, respectant els principis generals i la normativa estatal.

2. La Comunitat Autònoma, mitjançant una llei de Corts d'Aragó, podrà recórrer a qualsevol tipus de préstec o crèdit, així com emetre deute públic o títols equivalents per a finançar despeses d'inversió, d'acord amb el que disposa la llei a què es referix l'article 157.3 de la Constitució.

3. El volum i les característiques de les emissions s'establiran d'acord amb l'ordenació general de la política creditícia, en col·laboració amb l'Estat i respectant els principis generals i la normativa estatal.

4. Els títols emesos tindran la consideració de fons públics amb caràcter general.

Article 111. *Pressupost.*

1. Correspon al Govern d'Aragó l'elaboració i execució del pressupost i a les Corts el seu examen, esmena, aprovació i control.

2. El pressupost de la Comunitat Autònoma serà únic i inclourà la totalitat de les despeses i ingressos del sector públic autonòmic, així com l'import dels beneficis fiscals corresponents als tributs que generen rendiments a la Hisenda aragonesa.

3. El pressupost de la Comunitat Autònoma tindrà caràcter anual. No obstant això, si la llei de pressupostos no s'aprova abans del primer dia de l'exercici econòmic corresponent, es considerarà automàticament prorrogat el pressupost de l'exercici anterior fins a l'aprovació del nou.

4. El Govern remetrà a les Corts d'Aragó el projecte de pressupost abans de l'últim trimestre de l'exercici en curs.

Article 112. *Cambra de Comptes d'Aragó.*

1. La Cambra de Comptes d'Aragó és, sense perjudi de les competències que la Constitució atribueix al Tribunal de Comptes, l'òrgan fiscalitzador de la gestió economicofinancera, comptable i operativa del sector públic de la Comunitat Autònoma d'Aragó.

Així mateix, fiscalitzarà la gestió economicofinancera, comptable i operativa de les entitats locals del territori aragonés, sense perjudi de les competències que en este àmbit tinga el Tribunal de Comptes.

2. La Cambra de Comptes d'Aragó dependrà directament de les Corts d'Aragó i exercirà les seues funcions per delegació d'estes.

3. Una llei de les Corts d'Aragó regularà la seua composició, organització i funcions.

CAPÍTOL III

Patrimoni de la Comunitat Autònoma d'Aragó

Article 113. *Patrimoni.*

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó disposa de patrimoni propi.

2. El patrimoni de la Comunitat Autònoma d'Aragó estarà integrat per tots els béns i drets dels quals siga titular, siga quina siga la seua naturalesa i el títol d'adquisició.

3. Una llei de les Corts d'Aragó regularà el règim jurídic del patrimoni de la Comunitat Autònoma, així com la seua administració, conservació i defensa.

CAPÍTOL IV

Hisenda de les entitats locals aragoneses

Article 114. *Relacions financeres amb les entitats locals aragoneses.*

1. Correspon a la Comunitat Autònoma la tutela financera respecte de les entitats locals, respectant, en tot cas, l'autonomia reconeguda a estes en els articles 137, 140, 141 i 142 de la Constitució.

2. La Comunitat Autònoma d'Aragó col·laborarà amb les entitats locals en la gestió, liquidació, recaptació i inspecció dels tributs que tenen atribuïts, respectant la seua autonomia financera i de conformitat amb el que estableix la legislació bàsica de l'Estat i l'emanada de les Corts d'Aragó.

3. Els ingressos de les entitats locals consistents en participacions en tributs i en subvencions incondicionades estatals que es perceben a través de la Comunitat Autònoma, es distribuïran per esta d'acord amb els criteris legals establits per l'Estat per a les dites participacions.

4. D'acord amb el principi de suficiència financera, la Comunitat Autònoma participarà en el finançament de les corporacions locals aragoneses aportant-los les assignacions de caràcter incondicionat que estableixen les Corts d'Aragó. Els criteris de distribució de les dites aportacions s'aprovaran mitjançant una llei de les Corts d'Aragó i hau-

ran de tindre en compte les necessitats de despesa i la capacitat fiscal dels ens locals.

5. El conjunt de les aportacions realitzades a les corporacions locals s'integrarà en el fons local d'Aragó.

TÍTOL IX

Reforma de l'Estatut

Article 115. *Procediment de reforma.*

1. La iniciativa de la reforma d'este Estatut correspondrà al Govern d'Aragó, a les Corts d'Aragó a proposta d'un quint dels seus diputats i diputades i a les Corts Generals.

2. La proposta de reforma requerirà, en tot cas, l'aprovació de les Corts d'Aragó per majoria de dos terços i l'aprovació de les Corts Generals mitjançant una llei orgànica.

3. Aprovada la reforma per les Corts d'Aragó, el text serà presentat en el Congrés dels Diputats.

4. Les Corts d'Aragó elegiran entre els seus membres una delegació per a participar en la tramitació de la proposta de reforma en les Corts Generals, per mitjà de la constitució d'una comissió mixta paritària o el procediment que preveja el Reglament del Congrés dels Diputats.

5. Les Corts d'Aragó, per majoria de dos terços, podran retirar la proposta de reforma en qualsevol moment de la tramitació en les Corts Generals, abans que siga aprovada de forma definitiva. En este cas, no s'aplicarà el que disposa l'apartat següent.

6. Si la proposta de reforma no és aprovada per les Corts d'Aragó o per les Corts Generals, esta no podrà ser sotmesa novament a debat i votació fins que haja transcorregut un any.

7. L'aprovació de la reforma per les Corts Generals, mitjançant una llei orgànica, inclourà l'autorització de l'Estat perquè el Govern d'Aragó convoque referèndum de ratificació del cos electoral d'Aragó en un termini de sis mesos des de la votació final en les Corts Generals. El Govern d'Aragó convocarà este referèndum si així ho acorden prèviament les Corts d'Aragó amb el vot favorable de les dos terceres parts dels seus membres.

Disposició adicional primera.

1. Per mitjà de la corresponent norma de l'Estat, i sota la tutela d'este, es crearà i regularà la composició i funcions d'un Patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en el qual tindrà participació preeminent la nacionalitat històrica d'Aragó i altres comunitats autònomes. El mencionat Patronat informarà amb caràcter preceptiu i vinculant sobre qualsevol decisió que afecte la integritat de la unitat històrica de l'Arxiu de la Corona d'Aragó o a la seua gestió unificada.

2. La nacionalitat històrica d'Aragó emetrà informe sobre l'avantprojecte de norma a què es referix l'apartat anterior, atenent la unitat històrica de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Disposició adicional segona.

1. Se cedixen a la Comunitat Autònoma d'Aragó, en els termes que preveu l'apartat 3 d'esta disposició, els tributs següents:

a) Tributs estatals cedits totalment:

Impost sobre el Patrimoni.

Impost sobre Successions i Donacions.

Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats.

Els Tributs sobre el Joc.

L'Impost Especial sobre l'Electricitat.

L'Impost Especial sobre Determinats Mitjans de Transport.

L'Impost sobre les Vendes Detallistes de Determinats Hidrocarburs.

b) Tributs estatals cedits parcialment:

Impost sobre la Renda de les Persones Físiques.

L'Impost sobre el Valor Afegit.

L'Impost Especial sobre la Cervesa.

L'Impost Especial sobre el Vi i Begudes Fermentades.

L'Impost Especial sobre Productes Intermedis.

L'Impost Especial sobre l'Alcohol i Begudes Derivades.

L'Impost Especial sobre Hidrocarburs.

L'Impost Especial sobre les Labors del Tabac.

2. El contingut d'esta disposició es podrà modificar mitjançant un acord del Govern de l'Estat amb el d'Aragó, que serà tramitat per aquell com a projecte de llei. A estos efectes, la modificació de la present disposició no es considerarà modificació de l'Estatut.

3. L'abast i condicions de la cessió s'establiran per la Comissió Mixta, que, en tot cas, els referirà a rendiments a Aragó. El Govern de l'Estat tramitarà l'acord de la Comissió com a projecte de llei.

Disposició addicional tercera.

L'acceptació del règim d'autonomia que s'estableix en el present estatut no implica la renúncia del poble aragonés als drets que com a tal li hagen pogut correspondre en virtut de la seua història, els quals podran ser actualitzats d'acord amb el que estableix la disposició addicional primera de la Constitució.

Disposició addicional quarta.

1. La Comunitat Autònoma d'Aragó podrà sol·licitar a l'Estat la transferència o delegació de competències no recollides en el present estatut, de conformitat amb el que estableix l'article 150.2 de la Constitució espanyola.

2. També podrà sol·licitar les transferències o delegacions de competències no incloses en l'article 149.1 de la Constitució i no assumides per la Comunitat Autònoma per mitjà d'este estatut.

Disposició addicional quinta.

La planificació hidrològica concretarà les assignacions, inversions i reserves per al compliment del principi de prioritat en l'aprofitament dels recursos hídrics de la conca de l'Ebre i dels drets recollits en l'article 19 del present estatut, considerant que la resolució de les Corts d'Aragó de 30 de juny de 1992 estableix una reserva d'aigua per a ús exclusiu dels aragonesos de 6.550 hm³.

Disposició addicional sexta.

Per a la fixació de les inversions de l'Estat a Aragó en infraestructures, es ponderaran, amb caràcter prioritari, la superfície del territori, els costos diferencials de construcció derivats de l'orografia, així com la seua condició de comunitat fronterera, i s'incorporaran criteris d'equilibri territorial a favor de les zones més despoblades.

Disposició transitòria primera.

1. La Comissió Mixta d'Assumptes Economicofinancers Estat-Comunitat Autònoma d'Aragó que estableix

l'article 109 ha de crear-se en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor del present estatut. Mentres no es constituïska, l'actual Comissió Mixta de Transferències assumirà les seues competències.

2. Si en la data d'entrada en vigor d'este estatut no està resolt el contenciós sobre el que es disposa en l'apartat 1 de la disposició addicional segona de la Llei Orgànica 8/1982, la Comissió Mixta d'Assumptes Economicofinancers examinarà l'objecte del litigi a fi de resoldre'l.

Disposició transitòria segona.

1. Amb la finalitat de transferir a la Comunitat Autònoma d'Aragó les funcions i atribucions que li corresponen d'acord amb el present estatut, es crearà una Comissió Mixta de Transferències paritària integrada per representants de l'Estat i de la Comunitat Autònoma. Esta Comissió establirà les seues normes de funcionament. Els representants de la Comunitat Autònoma en la Comissió donaran compte periòdicament de la seua gestió davant de les Corts d'Aragó.

La Comissió Mixta establirà les condicions, els calendaris i terminis i els mitjans personals i materials necessaris per al traspàs de cada servici.

2. Els acords de la Comissió Mixta adoptaran la forma de proposta al Govern d'Espanya, que els aprovarà mitjançant un decret, figurant aquells com a annexos a este i seran publicats simultàniament en el «Boletín Oficial del Estado» i en el «Boletín Oficial de Aragón», adquirint vigència a partir d'esta última publicació.

3. Serà títol suficient per a inscripció en el Registre de la Propietat del traspàs de béns immobles de l'Estat a la Comunitat Autònoma d'Aragó el certificat de la Comissió Mixta dels acords governamentals degudament promulgats. Este certificat haurà de contindre els requisits exigits per la Llei Hipotecària.

El canvi de titularitat en els contractes d'arrendament de locals per a oficines públiques dels servicis que es transferisquen no donarà dret a l'arrendador a extingir o renovar el contracte.

4. La transferència o delegació de servicis de l'Estat implicarà la subrogació de la Comunitat Autònoma en la titularitat de les corresponents relacions jurídiques.

Disposició transitòria tercera.

Fins que s'aprove la llei prevista en l'article 58 d'este estatut i es constituïska el Consell Consultiu d'Aragó, la Comissió Jurídica Assessora continuarà exercint les seues actuals funcions.

Disposició transitòria quarta.

Fins que es cree la policia autonòmica prevista en l'article 76, la Comunitat Autònoma podrà convindre amb l'Estat l'adscripció d'una unitat del Cos Nacional de Policia en els termes i per a l'exercici de les funcions previstes en la Llei Orgànica a què es referix l'article 149.1.29a. de la Constitució.

Disposició transitòria quinta.

El requisit d'un referèndum confirmatori i la resta de tràmits regulats en l'article 115 seran exigibles per a les reformes d'este estatut que es puguen produir en el futur.

Disposició derogatòria.

Queda derogada la Llei Orgànica 8/1982, de 10 d'agost, d'Estatut d'Autonomia d'Aragó, modificada per la Llei Orgànica 6/1994, de 24 de març, i per la Llei Orgànica 5/1996, de 30 de desembre.

Disposició final.

El present estatut entrarà en vigor el mateix dia que es publiqui en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 20 d'abril de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

10483 *LLEI ORGÀNICA 6/2007, de 24 de maig, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional. («BOE» 125, de 25-5-2007.)*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei orgànica següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Les democràcies modernes es basen en Constitucions dotades de valor normatiu garantit de forma cada vegada més estesa per òrgans encarregats del control de constitucionalitat, que exercixen la jurisdicció constitucional. La Constitució Espanyola de 1978 s'inscriu en esta tradició i recupera el precedent del Tribunal de Garanties establert per la Constitució Espanyola de 1931.

El sistema constitucional espanyol s'assenta ja sobre una pràctica política de més de cinc lustres d'experiència. Les seues institucions s'han revelat com a eficaços instruments de regulació de la convivència, i entre estes el Tribunal Constitucional ha acomplert una tasca especialment rellevant, com a centre d'equilibri del sistema de poders separats, territorialment i funcionalment, que la Constitució articula. Les funcions atribuïdes al Tribunal Constitucional per la Constitució es despleguen en la llei orgànica reguladora de la institució d'acord amb el mandat del seu article 165: la protecció de la supremacia constitucional, i la consegüent depuració de l'ordenament de les normes contràries als mandats constitucionals, es complementen amb la protecció de drets fonamentals, així com la resolució de conflictes territorials. La pretensió del constituent de dotar de la major eficàcia l'òrgan de control de constitucionalitat és comprensiva de totes i cada una de les mencionades facetes. La present reforma pretén reordenar la dedicació que el Tribunal Constitucional atorga a cada una de les seues funcions per a acomplir adequadament la seua missió constitucional.

La jurisdicció constitucional arranxa de les previsions constitucionals del títol IX i la configuració legal encomanada

al legislador orgànic constituïx un element rellevant que va tindre la seua primera expressió en la Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional. Esta norma ha constituït l'instrument indispensable per a la realització de les tasques a càrrec del Tribunal Constitucional i els procediments previstos en esta han arrelat en la vida i la consciència jurídica espanyoles. L'àmplia experiència en la seua aplicació es reflectix en el gran nombre de casos plantejats i resolts –en constant increment fins a aconseguir l'any 2004 el nombre de 7.951 assumptes ingressats i 7.823 resolucions dictades– i també ha donat lloc a diverses reformes legislatives (Llei Orgànica 8/1984, de 26 de desembre; Llei Orgànica 4/1985, de 7 de juny; Llei Orgànica 6/1988, de 9 de juny; Llei Orgànica 7/1999, de 21 d'abril; Llei Orgànica 1/2000, de 7 de gener). No obstant això, les mencionades modificacions no havien emprés fins al moment una reforma que afrontara de manera conjunta les dificultats de funcionament del Tribunal Constitucional, que és l'objectiu d'esta llei orgànica.

II

L'experiència acumulada després de més de 25 anys d'activitat del Tribunal Constitucional des de la seua creació ha posat de manifest l'existència d'una sèrie de situacions i circumstàncies en la realitat pràctica que amb el transcurs del temps han arribat a convertir-se en problemes per al millor resultat del treball del Tribunal. Entre estes destaca, d'una banda, el creixement del nombre de recursos d'empara fins al punt d'ocupar quasi tot el temps i els mitjans materials i personals del Tribunal. D'altra banda, la realitat dels fets ha permés també constatar la lentitud dels procediments que es desenrotllen davant d'este Alt Tribunal, qüestions totes estes respecte de les quals és el moment de donar resposta legislativa. En este sentit, esta llei orgànica intenta donar solució a tot este conjunt de problemes, i per a això procedix a adequar la normativa per a donar resposta als problemes i exigències que es deriven de la realitat pràctica del funcionament i organització del Tribunal Constitucional.

Així, respecte al major desenrotllament de la funció de garantia dels drets fonamentals en relació amb les altres funcions del Tribunal Constitucional, la llei procedix a establir una nova regulació de l'admissió del recurs d'empara, al mateix temps que atorga als tribunals ordinaris més possibilitats per a revisar les violacions de drets fonamentals a través d'una nova regulació de la nul·litat dels actes processals ex article 241.1 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial. Es tracta de mesures encaminades a aconseguir que la tutela i defensa dels drets fonamentals per part del Tribunal Constitucional siga realment subsidiària d'una adequada protecció prestada pels òrgans de la jurisdicció ordinària.

III

La llei intensifica el paper de les parts litigants del procés judicial en què es planteja una qüestió d'inconstitucionalitat, ja que no sols se'ls permet realitzar al·legacions sobre la pertinència de plantejar la qüestió d'inconstitucionalitat, sinó que també es permeten al·legacions sobre el fons de la qüestió. Al mateix temps, s'introduïx la possibilitat de personació dels litigants del procés judicial davant del Tribunal Constitucional en els 15 dies següents a la publicació en el «Boletín Oficial del Estado» de l'admissió a tràmit de les qüestions d'inconstitucionalitat, per a permetre la contradicció en este procediment de constitucionalitat, seguint en això les directrius contingudes en la Sentència de 23 de juny de 1993, del Tribunal Europeu de Drets Humans.

L'elevat nombre de demandes d'empara ha provocat un ampli desenrotllament de la funció de garantia dels drets fonamentals en detriment d'altres competències del